

KYMIYHTYMÄ

SISÄLTÖ

- 1 Mittava investointiohjelma
- 2 Melkein vuosikymmenen tapaus: Valtiovieras Kuusankoskella lähes 10 vuoden tauon jälkeen
- 6 Yhtiön hallitus tehdaskierroksella
- 8 Ahtaus Santasaloon tehtaassa uusien tilojen ongelma
- 10 Kun Kymijoki tulvi yli äyräittänsä: Uitolle suuria vaikeuksia — vesivoimaa ennakoitua enemmän
- 12 Polymery 74-messut Moskovassa
- 16 Veikko Talvi: Kuusanniemen kylän vaiheita litin pitäjän syrjäseudusta Kuusankosken keskukseksi
- 21 Mitä kuuluu?
- 22 Harjoittelijana Starilla
- 25 Olli Aaltosen valokuvanäyttely Kuusankoskella
- 26 Järjestöjen näkökulmasta
- 27 Sopii kysyä
- 28 Tästä puhutaan
- 31 Pitkäaikaisesti palvelleita
Merkkipäiviä
Takakannen sisäsivu: Manan majoille

Kansikuva:

Ennätysmäisen runsaista syysateista johtuen on vesitilanne maassamme muodostunut tänä syksynä poikkeukselliseksi. Väitetään, että esimerkiksi Kymijoessa on nyt vettä toiseksi eniten koko tällä vuosisadalla. Voimalaitosten tulvaluukkuja on jouduttu pitämään avoinna harva se päivä. Syksyn vesistä ja Kymijoen vesitilanteesta tarkemmin tämän Kymi-yhtymän sisäisivuilla. Kuvassa Voikkaan koski ryöpyää.

Foto: Tuomo Pitkänen.

Kansipaperi: Kymex Blad Litho 135 g/m²
Arkit: Kymfin Griffin Matt 115 g/m²

NEUVOTTELUKUNTA

Kuusankoski: Niilo Vepsäläinen, Paavo Toivonen, Eino Pörsti, Jouni Irjala, Leila Taavitsainen ja Eero Niinikoski
Juankoski: Aaro Torvinen, Toivo Tuunainen ja Mikko Lehto-ora
Halla: Urho Karjalainen, Jaakko Hassinen ja Lilli Olsson
Karkkila: Kalevi Aavakangas, Olavi Degerstedt, Hilja Peltola, Risto Virtanen ja Leif Lindberg
Heinola: Raili Niemelä, Antero Suni, Erkki Virtanen ja Kauko Nieminen
Salo: Raimo Auranen, Toivo Niemelä, Elvi Vettenranta ja Osmo Koskinen
Santasalo: Anna-Liisa Tuomala, Raili Elo, Erkki Virtanen ja Pertti Vuorio

TOIMITUS

Kymin Osakeyhtiön tiedotusosasto
Niementie 13, 45700 Kuusankoski
puh. 47012/416, 390, 207, 315 ja 417
Päätoimittaja: Eero Niinikoski
Toimitussihteeri: Heli Kyllönen
Toimittajat: Eero Marttinen
Kari Suhonen (Kuusankoski)
Leif Lindberg (Karkkila)
Toimitusapulainen: Maritta Purtilo
Kirjapaino: Kymin Osakeyhtiö Kouvolan Kirjapaino

Mittava investointiohjelma

Kuten yhtiön henkilöstölehdissä ja julkisen sanan palstoilla on syksyn aikana kerrottu, tullaan Kymin Osakeyhtiön kaikilla tuotannonaloilla suorittamaan lähivuosina huomattavia investointeja. Tähän liittyvänä on yhtiön ylimääräinen yhtiökokous päättänyt korottaa Kymin Osakeyhtiön osakepääomaa 50 %:lla eli 147,6 milj. markasta 197,6 milj. markkaan.

Yhtiön uusimman investointiohjelman tavoitteena on kohottaa paperiteollisuuden jalostusastetta tuntuvasti entisestään sekä luoda mahdollisuudet sellu-, metalli- ja kemian teollisuuden kehitykselle. Investointiohjelmassa on lisäksi mukana henkilöstöhallinnon piiriin kuuluvia hankkeita, joista näkyvimpiä ovat uuden työterveyskeskuksen rakentaminen Kuusankoskelle vuoden 1975 aikana sekä Verlan lomakylässä tapahtuvat peruskorjaukset.

Tämänkertaisen investointiaallon toteutusvaihe on parhaillaan pääsemässä täyteen vauhtiin. Kymintehtaalla on paperiryhmän uuden päällystyslaitoksen rakennustöitä suoritettu jo syyskuusta lähtien ja samoihin aikoihin toteutettiin Kymin paperitehtaalla ennätysajassa vanhan PK 4:n täydellinen modernisointi. Kuusanniemen tehdasalueella ryhdyttiin puolestaan lokakuussa rakentamaan uutta soodakattilarakennusta, joka tulee aikanaan palvelemaan Kuusanniemen sulfaattiselutehtaan yhteyteen kohoavaa kolmatta tuotantolinjaa. Tämä perustuotantoryhmän mittava uudishanke tulee kestämään aina vuoteen 1977, jolloin on tarkoitukse-

na käynnistää Kuusanniemen uusi sellulinja ja pysäyttää Kymin vanha sulfaattiselutehdas.

Metalliryhmän piirissä on tarkoituksena lähimmän kahden vuoden aikana lisätä keskisuurien höyry- ja lämpökattiloiden, lämmönsiirtimien, mekaanisten voimansiirtolaitteiden sekä SG-raudan valmistusta. Keskeisimpänä investointikohteena on Heinolan tehdas, minne tullaan vuosien 1975–1976 aikana rakentamaan uusi levykoneistamohalli sekä suurten kattiloiden ja lämmönsiirtimien kokoonpanohalli.

Yhtiön kemian teollisuudella on uudistus suunnitelmia sekä Kuusankoskella että Porvoon tehtaalla: Kloorin tuotantoa tullaan lisäämään huomattavasti entisestään ja polyesterilaitoksen valmistuskapasiteetti on päätetty kaksinkertaistaa lähiaikoina. Porvoon tehtaan kasvulle on antanut sysäyksen tehtaan uusiin tuotteisiin, palonkestävä polyesteriharts, jolla odotetaan lähivuosina olevan yhä suuremmassa määrin käyttöä talon- ja laivanrakennusteollisuudessa.

Näin mittavan uudistusohjelman ollessa kysymyksessä tullaan eri kehitysprojektien sekä uusien tuotantolaitosten rakennustöiden edistymistä seuraamaan yhtiön henkilöstölehdissä varsin tiiviisti. Mikäli lukijakunnan piirissä on sellaisia henkilöitä, jotka haluaisivat jonkin uudishankkeen kohdalta yksityiskohtaisia tietoja, on lehtemme kysymyspalsta tällaisillekin tiedusteluille avoin.

EERO NIINIKOSKI

Pääsihteeri Gustav Husakin ensimmäiset askeleet kuusankoskelaisella maaperällä. Oik:lla kommodori Bo Klenberg.

slovakialaista lehtimiestä. Kuusankoski oli ainoa maaseutupaikkakunta, jossa pääsihteeri Husak Suomen vierailunsa aikana kävi.

Kun pääsihteeri Husakia kuljetanut tasavallan presidentin hänen käyttöönsä osoittama auto kaarsi yh-

tiön toimihenkilökerhon Koskelan edustalle 18. syyskuuta hieman ennen puoltapäivää, toivotti yhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos *Kurt Swanljung* korkean vieraan ja hänen seurueensa tervetulleeksi tutustumaan Kymiyhtiöön ja sen Kuusankosken tuotantolaitoksiin.

— Meille tuottaa kunniaa se, että Te lyhyen Suomen vierailunne aikana haluatte tutustua suomalaiseen metsäteollisuuteen ja erityisen iloisia

Melkein vuosikymmenen tapaus:

Kymin Osakeyhtiö joutui syyskuussa virallisen valtiovierailun valokeilaan, kun maahamme nelipäiväiselle vierailulle saapunut Tšhekkoslovakian kommunistisen puolueen pääsihteeri, tohtori *Gustav Husak* kävi tutustumassa yhtiöön Kuusankoskella. Useista arvovaltaisista tšhekkoslovakialaisista ja suomalaisista virkamiehistä koostuneen seurueensa keskellä lämpimästi hymyilevä pääsihteeri herätti laajalti huomiota liikkuihan hän sitten jalan yhtiön alueella tai moottoripyöräpoliisien johtamassa mustien autojen muodostamassa karavaanissa Kuusankosken keskustassa.

Edellisen valtiovierailijan Kuusankosken käynnistä olikin jo tätä ennen ehtinyt vierähtää aikaa lähes kymmenkunta vuotta. Tuo edellinen vierailija oli Itävallan silloinen ulkoministeri *Bruno Kreisky*, joka vieraili Kuusankoskella yhtiöön tutustumassa vuoden 1965 toukokuussa.

Pääsihteeri Husakin mukana saapui Kuusankoskelle myös monikymmenpäinen lehtimiesjoukko, joka tiiviisti seurasi pääsihteeriä ja hänen seurueitaan koko vierailun ajan. Lehtimiesryhmään kuului suomalaisten lisäksi myös kymmenkunta tšhekkö-

Voikkaan tehtaan pääluottamusmies *Teuvo Pöysä* toivotti pääsihteerin seurueineen tervetulleeksi tutustumaan Voikkaan tehtäseen. Keskellä vuorineuvos *Kurt Swanljung*.

olemme siitä, että Kymin Osakeyhtiö saa olla isäntänänne tänään ja että meillä on tilaisuus esitellä osa laitekostamme täällä Kuusankoskella ja tutustuttaa Teidät yhtiömme toimintaan, vuorineuvos Swanlung totesi.

Koskelan ala-aulassa tapahtuneen esittelyn jälkeen vieraat isäntineen siirtyivät AV-huoneeseen, missä vuorineuvos Swanlung pitämässään puheessa esitteli Kymiyhtiön historiaa

tuneet noin 10 000 tonnin toimitukseen. Kaupan kokonaisarvo tulee olemaan noin 14 milj. mk, sanoi johtaja Kellokoski.

— Aivan viime vuosina paperiryhmän erikoispaperi, Self Copy- eli itsejäljentävä paperi on saanut jalsijan Tshekkoslovakian painolaitoksissa. Myös pieniä eriä kartonkia on toimitettu Tshekkoslovakian postikorttiteollisuutta varten. Paperiryhmä on tyytyväinen kaupankäyntiin

PK 18:n konehalliin, minkä läpikävelyn aikana tutustuttiin paperinteeseen käytännössä koko koneen mitalta. Yhtiön paperiteollisuuden isännöitsijä Magnus Wangel selosti pääsihteeri Husakille yksityiskohtaisesti hyvän paperin valmistusta ja PK 18:n ominaisuuksia.

Voikkaan paperitehtaalta siirtyivät vieraat Tähteen asutusalueen kautta johtokunnan huvilalle, missä jo lounas odotti. Lounaalla oli mu-

Valtiovieras Kuusankoskella lähes 10 vuoden tauon jälkeen

ja selosti yhtiön nykyistä toimintalaajuutta. Tämän jälkeen vieraille esitettiin saksankielinen multivisio-ohjelma, jossa sanoin ja kuvin esiteltiin Kymiyhtiön toimintaa ja tuotantoa.

Esitellessään omassa puheenvuorossaan Kymiyhtiön paperiryhmää, totesi paperiryhmän johtaja, ekonomi Heikki Kellokoski, että yhtiön paperiryhmä on Suomen suurin paperin toimittaja Tshekkoslovakiaan:

— Noin 95 prosenttia Suomesta Tshekkoslovakiaan toimitetusta paperista toimitetaan Kymin Osakeyhtiön paperiryhmästä. Vuonna 1962 toimitettiin Tshekkoslovakiaan 1 010 tonnia sanomalehtipaperia ja vuonna 1973 yhteensä 8 164 tonnia aikakauslehtipaperia. Aikakauslehtipaperin toimitukset jäivät tänä vuonna hieman alle viime vuoden määrien. Ensi vuonna olemme sen sijaan varau-

Tshekkoslovakian kanssa ja toivoo sen tulevaisuudessa vielä laajenevan, johtaja Kellokoski sanoi.

Koskelasta vieraat siirtyivät jälleen mustiin pitkiin edustusautoihin, joiden muodostama näyttävännäköinen kulkue suuntasi moottoripyöräpoliisien johdolla kulkunsa Kuusankosken keskustan läpi Voikkaan paperitehtaalle. Siellä oli vieraiden tutustumiskohteena tehtaan suurin paperikone PK 18, joka valmistaa mm. Tshekkoslovakiaan Kymiyhtiöstä vietävän paperin. PK 18:lla oli vieraita vastassa Voikkaan tehtaan pääluottamusmiehen Teuvo Pöysä, joka ojensi kukkalaitteen pääsihteeri Husakille Kymiyhtiön henkilökunnan puolesta.

Tämän jälkeen useisiin kymmeneen nouseva vierasjoukko siirtyi pääsihteeri Husakin ja isäntien johdolla

Yhtiön paperiteollisuuden isännöitsijä, dipl.ins. Magnus Wangel selosti PK 18:lla pääsihteeri Husakille paperin valmistusprosessia ja esitteli yhtiön suurimman paperikoneen.

kana myös valtionhallinnon ja Kuusankosken kaupungin edustajia.

Pääsihteeri Husakin kunniaksi lounaalla pitämässään puheessa vuorineuvos Swanlung lyhyesti vertaili Suomen ja Tshekkoslovakian paperiteollisuutta. Hän totesi mm., että viime aikoina on Tshekkoslovakian paperi- ja kartonkiteollisuudessa tapahtunut huomattavaa kasvua painopisteen ollessa pakkaussektorilla.

— Asetamme yhtiössämme suuren arvon yhteyksillemme Tshekkoslovakian paperiteollisuuteen ja muistamme mielihyvällä kolme kuukautta

Vieras ja isäntä ovat siirtymässä lounaalle tehdaskierroksen päätyttyä. Vuorineuvos Kurt Swanljung johdatti pääsihteeri Husakin lounaalle johtokunnan huvilaan.

PK 18:n konehallissa vierasjoukko siirtyi eteenpäin koko konehallin leveydeltä ja pysähtyi aina silloin kun isännöitsijä Wangeliilla oli kertomista pääsihteerille Husakille.

sitten tapahtuneen pääjohtaja *Bohumil Urbanin* vierailun luonamme, vuorineuvos Swanljung totesi.

Lounaan yhteydessä pääsihteeri Husakille luovutettiin muistoksi käynnistä kuvanveistäjä *Kauko Räsänen* muovailema yhtiön 100-vuotis-muistomitali.

Lounaan jälkeen vieraat palasivat Helsinkiin.

Kuusankoskella käyneeseen pääsihteeri Husakin seurueeseen kuuluivat mm. Tshekkoslovakian ulkoministeri *Bohuslav Chnoupek*, ulkomaankauppaministeri *Anrej Barcak* ja suurlähettiläs *Oldrich Pavlovsky* sekä joukko korkeita tshekkoslovakialaisia virkamiehiä. Lisäksi seurueessa olivat mukana mm. ministeri *Kristian Gestrin*, kansliapäällikkö *Bror Wahlroos*, suurlähettiläs *Joel Toivola* ja SKP:n puheenjohtaja *Aarne Saarinen*.

Johtokunnan huvilassa pääsihteeri Gustav Husakin kunniaksi tarjotulla lounaalla puhui vuorineuvos Kurt Swanljung (alla) ja pääsihteeri Husak vastasi. Muistoksi vierailustaan Kuusankoskella pääsihteeri Husakille luovutettiin kuvanveistäjä Kauko Räsäsen muovailema yhtiön 100-vuotismitali.

Syyskuun puolivälissä Kymin Osakeyhtiön hallitus piti merkittävän kokouksen Kuusankoskella. Kokouksessaan hallitus päätti esittää ylimääräiselle yhtiökokoukselle yhtiön osakepääoman korottamista. Ennen tätä kokousta hallitus suoritti pikkubussilla toteutetun vauhdikkaan tehdaskierroksen tutustuessaan yhtiön paperiryhmän viimeaikaisiin uudistuksiin. Käyntikohteina olivat Kouvolan Kirjapaino, Voikkaan jätevesien käsittelylaitos ja Kymin paperitehtaan PK 7 Kuusanniemessä, missä tutustuttiin paperin pintapainoa ja kosteutta säättävään tietokonejärjestelmään.

YHTIÖN HALLITUS

1) Harjoittelija Timo Hämäläinen kirjapainon uuden Tandemer-lomakerotaation äärellä, jota kuvassa tarkastelevat professori Jaakko Honko ja pääjohtaja Mika Tiivola.

2) Vuorineuvos Kurt Swanljungia ja johtaja Heikki Kellokoskea kiinnosti Speed-Kleckt-lomakesarjojen kokoojakone, jonka parissa työskenteli harjoittelija Keijo Malmi.

5) Voikkaan paperitehtaan tehdaspäällikkö Anders Lund esitteli uuden jätevesipuhdistamon.
6) Tuotantopäällikkö, dipl.ins. Boris Sundholm osoitti miten PK 7:lle hankittu tietojenkäsittelyjärjestelmä toimii käytännössä.

Ensimmäisenä tutustumiskohteena oli nyt täydellisesti peruskorjattu yhtiön Kouvolan Kirjapaino, jota hallituksen jäsenille esitteli paperiryhmän teknisen asiakaspalvelun päällikkö, dipl.ins. *Timo Kuula*.

Selostaessaan kirjapainon konttoritiloissa pidetyssä esittelytilaisuudessa tehtyjä uudistuksia dipl.ins. Kuula

mainitsi, että Kouvolan Kirjapainon ensisijaisena tehtävänä on toimia Kymiyhtiön painotuotteiden valmistajana sekä tukea paperiryhmän tuotteiden kehitystyötä.

— Toimintakenttään kuuluu olennaisena osana myös Kouvolan talousalueelle annettava palvelu. Laajempaa kohderyhmää tullaan palve-

painomenetelmästä offset-menetelmään. Tämän linjan jatkaminen oli uudistuksen yhteydessä suoritettujen laitehankintojen johtojatoksena, dipl.ins. Kuula sanoi ja lisäsi, että viimeaikaisen kehityksen suuntaus tulee kirjapainossa jatkumaan:

— Tämä merkitsee sitä, että tuotantokapasiteetin lisäykset perustuvat

TEHDASKIERROKSELLA

3) Sarjalomakkeita tutkimassa vas. pääjohtaja Mika Tiivola, dipl.ins. Timo Kuula, kansliapäällikkö Esko Rekola, varatuomari Tor-Erik Lassenius ja kirjapainon päällikkö Vilho Rantala.

lemaan lähinnä lomakkeiden valmistuksessa.

— Laitteiston osalta oli jo ennen uudistusta aloitettu siirtyminen koho-

ffset-tekniikkaan. Lisäksi pyritään luomaan kasvuedellytyksiä antavia perustuotantolinjoja. Myös laatutason ja henkilökunnan koulutukseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota.

Kouvolan Kirjapainon rakennuskorjaukset alkoivat joulukuun alussa viime vuonna ja lopputarkastus pidettiin elokuun lopussa. Kirjapainossa työskentelee nyt 70 henkilöä, joista naisia 28 ja miehiä 42.

Jatkoa s:lla 26

4) Offsetpainaja Hannu Tynys esittelee painotuotteita dipl.ins. Kuulalle, vuorineuvos Swanlungille, valt.maisteri Dahlströmille ja johtaja Hernbergille.

Ahtaus Santasalon tehtaan uusien tilojen ongelma

Hammasvaihteita ja muita mekaanisia voimansiirtolaitteita valmistava yhtiön Santasalon tehtaan henkilökunta Helsingissä on totutellut työskentelemään uusissa tiloissa muutaman kuukauden ajan. Tehdas sijaitsee nyt Konalan II teollisuusalueella Porin tien varressa noin 10 kilometrin päässä Helsingin kaupungin keskustasta. Santasalolaiset tuntevat olevan tyytyväisiä uusien tilojen tarjoamiin oloihin, vaikka tilanahtautta sentään valitellaan. Isännöitsijä Martti Kurkinen myöntää, että ahdasta on, mutta lupaa samantien, että todennäköisesti jo ensi vuonna aloitetaan tehtaan laajennus, jonka jälkeen tilanahtaus helpottaa.

— Högforsin valimon uudistaminen on auttanut merkittävästi myös Santasalon tehtaan kehitystä, sanoo isännöitsijä Martti Kurkinen.

Säteisporaaja Yrjö Wessman on työskennellyt 16 vuotta Santasalon tehtaalla ja koki muuton uusiin tiloihin työolosuhteiden merkittävänä paranemisenä. Wessman on syntyperäisiä kuusankoskelaisia.

Santasalon Helsingin tehdas muutti eri puolilla Helsinkiä hajallaan sijainneista toimipisteistä uusiin tiloihinsa tämän vuoden alussa. Muutto alkoi tammikuussa ja se kesti noin puolitoista kuukautta. Muuton kerrotaan sujuneen täysin suunnitelmien mukaan ilman mitään suurempia kummelluksia. Santasalon tehtaan käyttöpäällikkö Lasse Gustafsson sanoo, että muuton aikana vain yksi kone vaurioitui:

Käyttöpäällikkö Lasse Gustafsson:
— Tehtaan muutto ei ole mikään yksinkertainen asia. On helpottavaa, että kaikki sujui hyvin onnellisesti.

— Tehtaan muutto ei ole mikään yksinkertainen asia ja senvuoksi on hyvä, että muutto on nyt onnellisesti takanapäin.

Muuton yhteydessä tehtaalle hankittiin myös joitakin uusia koneita, jotka juuri siinä vaiheessa oli hyvä asentaa paikalleen.

Isännöitsijä Kurkinen sanoo, että tehtaan tuotteet ovat menneet kau-

paksi erinomaisesti.

— Santasalon tehtaan tuotteilla on nyt kova kysyntä. Kaikki minkä vain suinkin ehdimme valmistaa menee kaupaksi sen sileän tien. Kiihkeän kysynnän vuoksi tehdas on joutunut aika-ajoin kamppailemaan vakavastikin toimitusaikavaikeuksien kanssa, isännöitsijä Kurkinen sanoi ja tähdensi yhtiön Karkkilan tehta-

Osastosihteeri Anna-Liisa Tuomala on muuttanut Voikkaalta Santasalon tehtaalle vuodenvaihteessa. Hän kehui tehtaan henkilökunnan yhteishenkeä erinomaiseksi.

Högforsin valimossa suoritettujen uudistustöiden merkitystä:

— Ilman tapahtunutta valimon kehittämistä Santasalon Helsingin tehtaalla ei olisi ollut juuri mitään mahdollisuutta päästä nykyisiin tuotantolukuihin, isännöitsijä Kurkinen totesi.

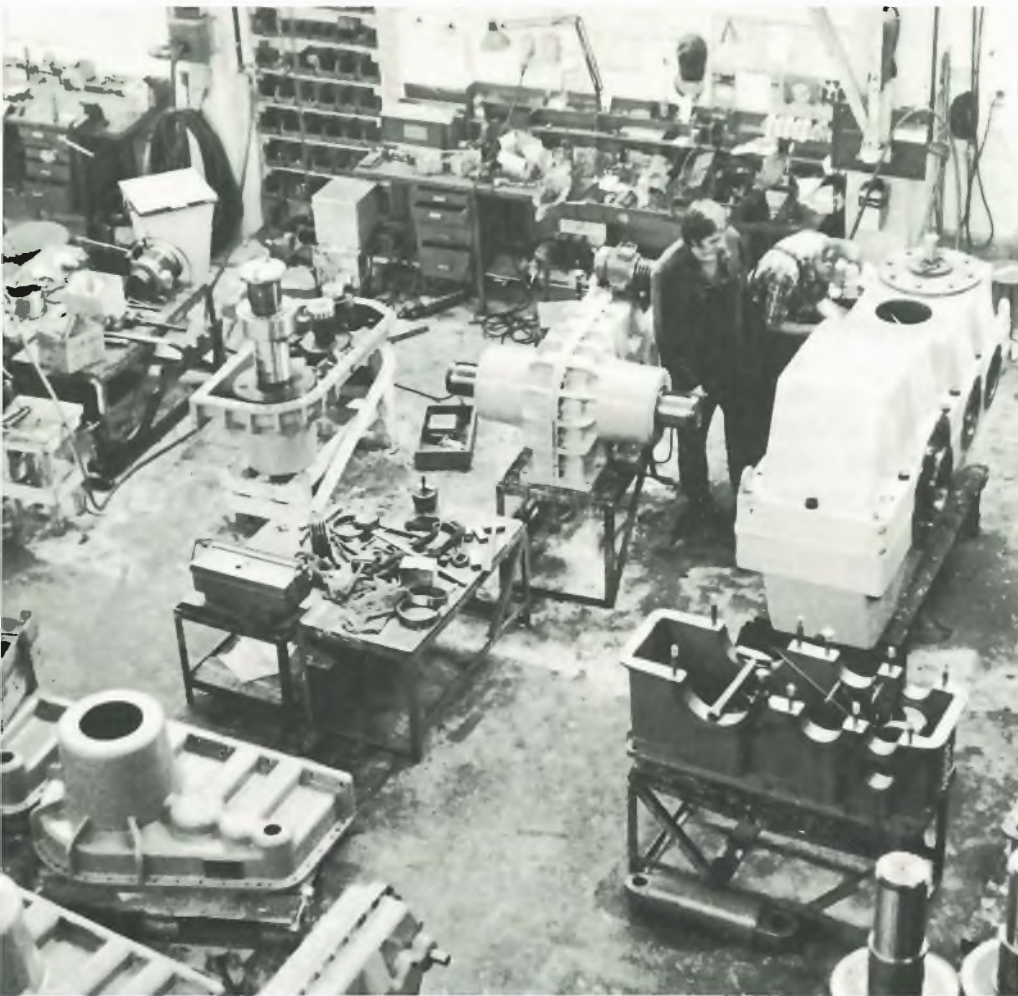
Santasalon tehtaalla Helsingissä työskentelee tätä nykyä yhteensä 162 henkilöä, joista toimihenkilöitä 77 ja työntekijöitä 85.

Isännöitsijä Kurkinen sanoo, että työvoiman vaihtuvuus on muodostunut yhä vaikeammaksi ongelmaksi:

— Tämä sama ongelmahan on havaittu kaikkialla metalliteollisuuden piirissä. Erikoisammattimiehet näyttävät kyllä pysyvän pääosin paikoillaan, mutta aputyövoima on hyvin altista vaihtamaan työpaikkaa. Santasalon tehtaalla on tälläkin hetkellä usean työntekijän vajuus. Tätä vajuusta on osaltaan pyritty helpottamaan siten, että työvoimaa on pyritty tuomaan työntekijöiden halukkuuden mukaan yhtiön muilta tehtailta, etupäässä Karkkilasta. Niinpä

Varastonhoitaja Erkki Virtanen sanoi, että nyt ovat varastotilatkin vähän paremmat kuin aikaisemmin, mutta kehittämisen varaa silti vielä on.

Santasalon tehtaan kokoonpanohalli kaipaisi ensihätään kipeimmin lisätilaa. Isännöitsijä Kurkinen lupaa, että todennäköisesti ensi vuonna käydään laajennustöihin käsiksi.

tälläkin hetkellä Santasalon Helsingin tehtaalla työskentelee toistakymmentä henkilöä, jotka käyvät täällä työssä Karkkilasta käsin, isännöitsijä Kurkinen sanoo.

LIUKUVAN TYÖAJAN KOKEILU ONNISTUNUT

Uusien tilojen myötä alettiin tehtaassa kokeilla liukuvaa työaikajärjestelmää, joka kuitenkin koskee vain konttorihenkilökuntaa. Aamuisin voi tulla työhön kello 7.30:sta lähtien kello 9:ään saakka, milloin

itselle parhaiten sopii. Vastaavasti voi lähteä pois kello 15.30—17:n välisenä aikana kunhan vain säädetyt työtunnit ovat tulleet tehdyiksi.

Aluksi kokeiluluonteisena aloitusta järjestelmästä on saatu nyt niin hyviä kokemuksia, että sitä on harkittu pysyväksi. Mitään haittoja liukuvasta työaikajärjestelmästä ei kuitenkaan ole pystynyt osoittamaan paitsi, että sitä ei valitettavasti voida ulottaa koko henkilökunnan piiriin.

EERO MARTTINEN

— Saisi jo olla vähän kuivempaa!

Tämän tänä syksynä useasti ja niin monesta suusta kuullun toivomuksen oli voimataloudenkin näkökannalta jo lokakuun lopulla valmis allekirjoittamaan yhtiön voimapäällikkö, dipl.ins. **Ossi Koskipuro**. Syksyn ennätysmäisten sateiden dipl.ins. Koskipuro totesi merkinneen voimataloudelle myönteiseltä kannalta sitä, että vesivoimaa on nyt saatu ennakoitua enemmän:

— Koko yhtiön piirissä on tämän vuoden heinäkuun alusta syyskuun loppuun mennessä saatu noin 35 000 megawattituntia enemmän kuin oli budjetoitu.

Mutta voimataloudelle on sateista haittaakin:

— Suurien vesimassojen myötä putouskorkeudet ovat vähentyneet ja silloin ei taas ole enää mahdollista saada maksimitehoa. Siispä saisi jo olla vähän kuivempaa, dipl.ins. Koskipuro toivoi.

"Hiljaa virtaa Kymi"

ei nyt pidä paikkaansa

Yli 200 kilometrin pituinen ja Suomen tärkeimpiin puunkuljetusväyliin luettava Kymijoki on syksyn aikana joutunut sateiden vuoksi ennätysmäisen suurtulvan alueeksi. Väitetään, että Kymi-joessa on nyt vettä toiseksi eniten tällä vuosisadalla. Vain vuoden 1944 heinäkuussa on Kymi-joessa ollut vettä vielä nykyistäkin enemmän. Vuosiin eivät Ky-

Kun Kymijoki tulvi yli äyräittänsä:

Uitolle suuria vaikeuksia - vesivoimaa ennakoitua enemmän

mijoen voimalaitosten tulvaluukut ole olleet niin sepposenselällään kuin tämän syksyn aikana.

Marraskuussa Yleisradio teki Kuusankoskelta viihdeohjelman, jonka otsikkona oli "Hiljaa virtaa Kymi". Monetkaan eivät olleet valmiita juuri tänä syksynä yhtymään tuohon toteamukseen, sillä Kymijoen virtaus on ollut nyt poikkeuksellisenkin kiiwas. Huippulukema on saavutettu Anjalankoskella, jossa vettä on virrannut parhaimmillaan pitkästi yli 600 kuutiometriä sekunnissa. Myös Kuusankoskella on hivotehtu huippua ja tuollainen yli 500 kuutiometrin vesimäärän virtaus sekunnissa on Kuusankoskellakin ollut lähes arkipäivää.

Uitolle pelottavia vaikeuksia

Kymin Uittoyhdistys ei ole katellut suopein silmin Kymijoen yhä lisääntyvää vesimäärää. Uittopäällikkö *Tapio Varis* onkin julkisuudessa todennut Kymijoen suuren vesimäärän pelottavaksi tekijäksi. Enaltaehkäisevää varovaisuutta noudattaen uitto on voinut jatkua keskeytymättä. Uittotilannetta on luonnehdittu pahimmaksi Voikkaan voimalaitoksen yläpuolella, missä veden virtaama on ollut ajottain niinkin voimakasta, että heikompia nippuja ei ole uskallettu laskea jokea alas. Kiinteitä uittolaitteita on paineen vuoksi jouduttu korjaamaan tavallista useammin.

Uittohankaluuksia lukuunottamatta tulva ei ole aiheuttanut Kymen Vesipiirin käsityksen mukaan muualta kovin suuria vaikeuksia. Joissa-

kin kohdissa joen varrella tosin vesi on saartanut kesähuviloita ja ehtinyt nousta talojen kellareihin. Lisäksi muutamat rantapellot ja rantatiet ovat jääneet vesien alle.

Tilanne helpottuu?

Mutta helpotustakin on luvassa.

Aivan marraskuun alussa Kymen Vesipiirin vesitoimisto ilmoitti Vesihallituksen ja Vesipiirin sopimukses-

Vesipiiri myös toivoo, että samanaikaisesti sateet vähenisivät ja säät kylmenisivät, jolloin nämä kaikki tekijät yhdessä helpottaisivat kovastikin poikkeuksellista tilannetta.

EERO MARTTINEN

ta, jonka mukaan Kymijoen yläjuoksulla sijaitsevan Kalkkisten kanavan juoksutusta pienennetään. Tämä tulee merkitsemään 10—15 prosentin vähennystä Kymijoen vesimäärään ja tällöin veden korkeuden on arvioitu laskevan ainakin 10 senttiä. Vähennetty juoksutus kestää pari viikkoa.

"Koski se kohisee ja virta se solisee" on ollut totista totta, kun on seurannut voimalaitosten tulvaluukuista ryöppyäviä vesimassoja. Vuosikymmeniin eivät Kymijoen voimalaitosten luukut ole olleet näin sepposenselällään kuin tänä syksynä. Kuva Kuusankoskelta.

Polymery 74-messut Moskovassa

Palonkestävä polyesterihartsi asiantuntijoiden tulikokeessa

Yhtiön kemian teollisuuden näyttelyosastona Moskovassa toimi Polykem Oy:n valmistama muovitalo. Se on kokonaisuudessaan tehty elementeistä, joiden raaka-aineena on käytetty uutta palonkestävää polyesterihartsiä. Näyttelyn päätyttyä rakennus sijoitettiin Porvoon tehtaalle. Alemmassa kuvassa kuvassa kemian teollisuuden johtaja Krister Brommels (kesk.) neuvonpidossa tuotekehittelypäällikkö Tom von Weymarnin (oik.) sekä lis. Pekka Hakkaraisen kanssa.

Runsas kolmen vuoden tutkimustyön tuloksena syntyi viime keväänä yhtiön tutkimusosaston ja kemian teollisuuden tuotekehitysryhmän yhteistyön tuloksena uusi polyesterihartsi, jolle on ennätetty povata monipuolisia käyttömahdollisuuksia talon- ja laivanrakennusteollisuudessa. Viime syyskuussa uutta hartsiä esiteltiin Moskovassa pidetyillä kansainvälisillä Polymery 74-muovimessuilla. Kymin Osakeyhtiön kemian teollisuudella oli näyttelyssä oma osastonsa yhdessä kuuden muun suomalaisen näyttellepanijan kanssa. Uusi hartsi tuote sai messuilla varsin paljon huomiota osakseen.

Yhtiössä kehitetty palonkestävä polyesteriharts, jonka tuotenimenä on S 3, oli vähältä joutua todelliseen tulikokeeseen muutamaa päivää ennen Polymery 74-messujen virallisia avajaisia, sillä Suomen näyttelyhallin viereinen osasto syttyi arvaamatta tuleen ja paloi lyhyessä ajassa maan tasalle. Liekit ja savu tunkeutuivat myös suomalaisten

näyttelyhalliin, missä oli jo kaikki esittelymateriaali paikoillaan. Pahempia vahinkoja ei kuitenkaan päässyt syntymään, koska näyttelyn pystyttäjät ehtivät ripeällä toiminnallaan peittää suurilla muovipeitteillä koko Suomen näyttelyosaston.

— Tulin paikalle vasta pahimman vaiheen mentyä jo ohitse ja ajattelinkin, ettei näyttelyn avajaisista ainakaan määräpäivänä voi tulla mitään. Siksi suuren epäjärjestyksen ja varsin huomattavan taloudellisen menetyksen palo oli saanut aikaan. Hämmästyks oli kuitenkin suuri kun seuraavana päivänä tulin taas näyttelyalueelle: yön aikana oli kaikki tulipalon aikaansaamat vahingot korjattu. Mustaksi palanut halli oli purettu, tilalle oli vedetty uusi asfaltti ja alueen reunamille tuotu täysikasvuisia puita ja kukkivia pen-

Ylinnä oikealla johtaja Krister Brommels vastaanottamassa Polymery 74-messujen johdon edustajalta diplomia hyvin suunnitellusta osastosta. Ylhäällä vasemmalla Neuvostoliiton kemian teollisuuden varaministeri J. F. Vlaskin (oik.) keskustelemassa Kemian Keskusliiton varatoimitusjohtaja Ahti Haapaniemen (kesk.) ja lehdistöpäällikkö Martti Rouhaisen kanssa. Ylhäällä oikealla tilanne suomalaisten näytteillepanijoiden järjestämästä lehdistövästään. Viereisessä kuvassa tuotekehittelypäällikkö Tom von Weymarn (oik.) esitelmöimässä asiantuntijoille.

saista. Ihmettelin miten tämä kaikki oli oikein saatu aikaan siitäkin huolimatta, että kuulin työssä olleen 3 000 korjausmiestä ja sotilasta, kertoi asiakaspalveluinsinööri *Matti Silvennoinen*, joka toimi yhtiön osaston esittelijänä koko näyttelyn ajan.

Suurnäyttelyssä lähes 500 osanottajaa 19:stä maasta

Uhkaavalta näyttäneestä onnettomuudesta huolimatta Polymery 74-näyttely päästiin kuitenkin avaa-

maan ennakkosuunnitelmien mukaisesti 3. syyskuuta. Tästä eteenpäin oli kahden viikon ajan mahdollisuus tutustua lähes viiden sadan yhtiön ja muun näyttellepanijan osastoihin. Osallistujia oli kaikkiaan yhdeksästätoista eri maasta. Suurin näyttelykokonaisuus oli Länsi-Saksalla, jota edusti peräti 107 yhtiötä. Yhdysvallat oli asettanut nähtäväksi 40:n eri yhtiön valmisteita. Suurimpien näyttelyhallien tiloissa olivat lisäksi Belgian, Italian, Japanin, Sveitsin, Englannin ja Suomen näyttelyosastot.

Polymer 74-näyttely pidettiin

Messuilla vieraili runsaasti asiantuntijoita Neuvostoliiton eri puolilta. Kuvassamme eestiläisen veneistämön edustajat perehtymässä johtaja Brommelin ja tuotekehittelypäällikkö von Weymarnin opastuksella uuden polyesterihartsin ominaisuuksiin.

luonnonkauniissa Sokolniki-puistossa, joka sijaitsee parikymmentä kilometriä Moskovan keskustan ulkopuolella. Vuodesta 1961 lähtien Sokolnikissa on pidetty suuria kansainvälisiä näyttelyitä, mitä varten neljän hehtaarin alueelle on rakennettu valtavia alumiinihalleja. Kokonaisuudessaan Sokolniki-puisto on kuitenkin 300 hehtaarin suuruinen ja neuvostokansalaiset käyttävät sitä edelleenkin suosittuna virkistysalueena. Viime vuosisadalla Sokolniki oli kautta maailman tunnettu siitä, että tsaarit käyttivät aluetta haukkametsästyksessä. (Sokol = haukka).

Suomalainen muovitalo herätti kiinnostusta

Yhtiön kemian teollisuuden näyttelyosasto käsitti kokonaisen muovitalon, jonka Polykem Oy Helsingistä oli valmistanut nimenomaan tätä tarkoitusta varten. Rakennuselementtien raaka-aineena on käytetty uutta palonkestävää polyesterihartsia. Talon kalusteina käytetyt desinghuonekalut olivat niin ikään tehdyt samasta raaka-aineesta. Talon sisätiloissa oli lisäksi nähtävillä useita eri sovellutuksia: koristekuvioisia julkisivulevyjä, kevyitä ulko- ja sisäseinämalleja sekä pienoismalleja sellaisista muovitaloista, joihin uusi

Muovitalon edustalle sijoitettu diavio, joka esitteli yhtiön kemian teollisuutta, keräsi jatkuvasti kiinnostuneita katselijoita Kymi-yhtiön näyttelyosaston läheisyyteen.

polyesterihartsi soveltuu rakennusaineksi.

Näyttelyvieraiden joukossa korkeita virkamiehiä

Näyttelyssä vieraili runsaasti sekä asiantuntijoita että tavallista näyttelyyleisöä. Kymi-yhtiön muovitalo herätti kävijöissä varsin suurta kiinnostusta toisaalta erikoisuudellaan mutta toisaalta myös käytännöllisyydellään. Talo voidaan nimittäin varustaa samalla tavalla ilmastoin-

nilla, sähköistyksellä ja vesijohdolla kuin tavallisetkin rakennukset.

Suomen osastoon tutustui monien asiantuntijoiden lisäksi myös korkeinta neuvostojohtoa. Pääministeri *Aleksei Kosygin* viivähti tuokion suomalaisilla näyttelyosastoilla ja useiden keskusvirastojen ministerit kävivät monena päivänä perehtymässä suomalaisen petrokemian

teollisuuteen.

Julkinen sana kiinnostunut suomalaisista tuotteista

Viralliseen messuohjelmaan kuului lukuisten tapaamisten ja iltatilaisuuksien ohella myös suuri lehdistövastaanotto, missä olivat edustettuina Neuvostoliiton radio ja televisio sekä suurimmat päivä- ja ammatti-

lehdet. Vastaanotto järjestettiin Sokolnikin lehdistöklubilla. Suomen edustajien virallisen puheenvuoron käytti Kemian Keskusliiton varatoimitusjohtaja *Abti Haapaniemi*, joka vastasi myös Suomen osaston johdosta. Hänen avustajanaan ja tulkinaan toimi Suomen osaston lehdistöpäällikkö *Martti Rouhiainen*. Samassa tilaisuudessa luovutettiin neljälle suomalaisyritykselle diplomi onnistuneesta näyttelyosastosta. Sellaisen sai haltuunsa myös Kymin Osakeyhtiön kemian teollisuus. Diplomin vastaanotti Kemian teollisuuden johtaja *Krister Brommels*.

Esitelmätilaisuus asiantuntijoille

Yhtiön kemian teollisuus kutsui Suomalais-Neuvostoliittolaiselle kauppakamarille joukon muovialan asiantuntijoita kuuntelemaan tuotekehittelypäällikkö *Tom von Wey-*

Messujen Suomen osastolla oli kaikkiaan seitsemän näytteilleasettajaa.

Helteisinä syyskesän päivinä kertyi messujen liikkuvien juomamymälöiden ympärille jatkuvasti yleisöä.

Yhtiön messuosaston esittelijänä ja tulkkina toimi koko näyttelyn ajan kemian teollisuuden asiakaspalveluinsinööri Matti Silvennoinen.

marnin esitelmää uudesta palonkestävästä polyesterihartsista. Diakuviolla havainnollistettu esitys, jonka tulkkasi radiotoimittaja *Leo Kusmin*, herätti runsaasti kysymyksiä ja vilkasta mielipiteiden vaihtoa. Kriittisistä kannanotoista huolimatta monet neuvostoliittolaiset asiantuntijat olivat kuitenkin sitä mieltä, että nyt kehitetyllä hartsilla on eittämättä tulevaisuutta rakennusteollisuudessa sekä erityisesti laivanrakennusteollisuudessa.

EERO NIINIKOSKI

Kuusanniemen kylän vaihteita

Kirjoittaja tulee jatka-
maan yhtiötä, Kuusan-
koskea ja työssään saa-
miaan vaikutelmia käsit-
televää sarjaansa, josta
tähän mennessä on il-
mestynyt kolme osaa,
lehtemme seuraavassa
numerossa. Tällä kertaa
julkaisemme erillisen,
seudun varhaisemmasta
historiasta, nimenomaan
Kuusanniemen kylän vai-
heista kertovan esitel-
män, jonka kirjoittaja piti
Kuusankosken kotiseu-
tujuhlissa viime elo-
kuussa. Usealta taholta
on esitetty toivomus esi-
telmän julkaisemisesta.
Samalla kirjoittaja esit-
tää pyynnön vanhan
muistitiedon saamisesta
erityisesti siitä vaihees-
ta, jolloin talonpoikai-
suus alkoi vähitellen hä-
viitä tehtaalaisuuden tiel-
tä. Erityisesti kiinnosta-
vat tiedot tehtaalaisista
kortteerimiehinä maa-
laistaloissa, talollisten
siirtyminen tehdastyöhön
ja talollisten sekä tehta-
laisten väliset tonttima-
ta koskevat vuokrasopi-
mukset. Muukin tämän-
tapainen perimätieto
otetaan kiitollisena vas-
taan. Ottakaapa yhteyttä
tiedotusosastoon.

Maunukselan kylä v. 1747. Vas:lla Ket-
tumäki, sen juurella Killingin kantatalo,
oik:lla Naukionvuori.
Augustin Ehrensvärdirin piirros.

Iitin pitäjän syrjäseudusta

VALTAKUNTIEN RAJA KYMIOESSA

Pikkuvihan päätyttyä Turun rau-
hassa v. 1743 Kymijoesta tuli valta-
kuntien raja ja Kymijokivarren ky-
lät joutuivat kahteen eri valtakun-
taan. Niinpä tällä seudulla Ruotsula
oli Venäjän puolta ja vastapäiset ky-
lät Keltti, Maunuksela sekä Kuusan-
niemi Ruotsi-Suomea. Sitä ennen Ky-
mijoki oli ollut jo runsaan vuosisa-
dan Iitin sekä Valkealan rajana Val-
kealan erottua emäpitäjästään v.
1631 kappeliseurakunnaksi ja v.
1640 itsenäiseksi pitäjäksi. Huolimatta
pitäjien rajasta Kymijoen länsi-
ja itärannan asukkaat olivat eläneet
läheisinä naapureina, mutta nyt Ky-

mijoesta tuli erottaja. Yhteistä oli
kuitenkin rajaseudun asukkaiksi jou-
tuminen. Ylisen Viipurin maantien
varteen Kymijoen ylikulkupaikan
kummallekin rannalle sijoitettiin ra-
jatullikamari sekä rajavartiosto ja
uutta sota-aikaa alkoi ennakoita varus-
tusten rakentaminen. Vajaan puolen
vuosisadan jälkeen pikkuvihan päät-
tyemisestä Kymenlaakso joutuikin jo
kolmannen kerran 1700-luvulla sota-
näyttämöksi ja rantakylät kokivat
jälleen perinpohjaisen hävityksen.

Kymenlaaksosta oli tullut lännen
ja idän kohtaamispaikka ja strate-
gisesti molemmille valtioille perin-
tärkeä alue. Tehtiin puolustussuun-
nitelmia ja piirrettiin tarkkoja kart-

toja. Samasta syystä meidän aikaamme on säilynyt eräitä harvinaislaatuista piirroksia yli kahden vuosisadan takaa. Tutkiessaan Ruotsi-Suomen puolustuslinjan rakentamista *Augustin Ehrensvärd* kulki Kymijoen länsirantaa Ahvenkoskelta vastavirtaan Iitin Maunukselaan saakka ja taitavana piirtäjänä luonnosteli matkapäiväkirjaansa jokinäkymiä varsinkin puolustuksen kannalta tärkeistä kohteista. Sellainen näkymä avautui hänen eteensä, kun hän saapui Kymijoen varrella Maunukselan laajan peltoaukean laitaan. Hän piirsi tätä paikkaa esittävän kuvan, jossa näkyy taustalla kaksi melkein paljaslakista komeata vuorta, Naukionvuori ja Kettumäki, viimeksi mainitun juurella Maunukselan kantatalon Killingin rakennusryhmä ja sen edessä peltoja kuhilaineen. Oli näet elokuun puoliväli ja elonkorjuun aika. Mäkien laet oli joko kaskettu tai sitten metsä käytetty tarkoin kotitarvepuiksi. Laaja Kymijokeen viettävä savikko oli otettu tarkoin viljelykseen.

tettiin siten sen monivuosisatainen virallinen nimi, mutta onneksi se on säilynyt jokapäiväisessä käytössä. Kuusankosken kuntaa muodostettaessa tapahtui toinenkin karkea nimikömmähdys, kun Pilkanmaan osakylästä Kyöperilästä tehtiin mitään sanomaton Kymenranta; onhan Kymenrantaa joessa ja sen viidessä laskuhaarassa satoja kilometrejä.

KUUSANNIEMESTÄ ITSENÄINEN KYLÄ 1570 — KANTATALOJEN JAKAUTUMINEN

Jo 1500-luvulla Keltin kylän kuudesta talosta yksi oli siirtynyt Kuusanniemeen ja itsenäisenä kylänä Kuusanniemi mainitaan v:sta 1570 alkaen. Saman vuosisadan lopulla kantatalo Isopullo jaettiin kahdesti. Kylän talot olivat Isopullo, Vähäpullo ja Nikula. V. 1624 Isopullosteroettiin neljäs talo, joka isännän mukaan sai nimekseen Eerola. Isopullo, Vähäpullo, Nikula ja Eerola muodostivat 1700-luvun lopulla suoritetussa isossajaossa neljä kantataloa,

sijaitti Kymijoen muodostamassa pussissa, jonka suun sulkivat Maunukselan sekä Kyöperilän kylät. Se oli siten varsin eristetty eikä maasto tarjonnut mahdollisuuksia lisämaan raivaamiseen. Kettumäen ja Naukionvuoren juurelta Kymijokeen viettävästä laajasta peltolakeudesta toinen puoli kuului Maunukselaan ja toinen puoli Mäenpään osataloihin Perätaloon, Alataloon sekä Arolaan, jotka sijaitsivat kylätien varrella nykyisen kirkon läheisyydessä.

Kylätietä Kuusanniemeen kuljettaessa tuli toinen kapeahko peltoaukea vastaan Kuusankosken keskimäistä putousta lähestyttäessä. Tätä viljelysmaisemaa hallitsi kylän ensimmäisen kantatalon nimen säilyttänyt Isopullon talo. Kun Isopullo jälleen jaettiin, alettiin Isopullon taloa kutsua Koskelaksi ja toista osatilaa Äijäläksi. Isopullon pellot ulottuivat rantatörmään saakka, jossa kosken partaalla sijaitsivat kylän kotitarvemylly sekä myllärin tupa. Myllyn mukaan Kuusankosken alaputouksen Ruotsulan kyläläisille

Kuusankosken keskukseksi

KELTTI JA MAUNUKSELA

Länsirannan kantakylä oli Keltti, joka oli asutettu jo 1400-luvulla. Keltin kasakylästä Killinki oli siirtynyt Kettumäen juurelle. Talo vaurastui ja 1700-luvulla se jaettiin osataloihin. Samanaikaisesti tätä Keltin kulmaa alettiin nimittää Maunukselaksi, joskaan se ei ennen Kuusankosken kunnan perustamista ollut itsenäinen kylä vaan edelleen osa Kelttiä. Kuusankosken itsenäistyttyä v. 1921 Killingin ja Kopan taloista muodostettiin Maunukselan kylä ja kun 10 vuotta myöhemmin varsinaisen Keltti liitettiin Kuusankoskeen, sai se myös Maunukselan nimen. Vanhalta historialliselta Kelttiltä riis-

joista Isopullo oli jälleen jaettu kahteen puoliskoon, Isopulloon ja Mäenpähän. Kaikki Kuusanniemen kylän talot olivat verotaloja ja ennen 1800-luvun puoliväliä ne olivat jo jakautuneet 11 osataloon. Lukuisissa jaoissa talot olivat siinä määrin pienentyneet, että talollista kohti oli peltoa enää keskimäärin kymmenen ja niittyä kahdeksan tynnyrialaa. Metsää oli kyllä runsaanlaisesti, mutta pääosa siitä sijaitsi peninkulman päässä Koivusillan ja Nirvistensuon ulkopalstoilla Tillolan sekä Lyöttilän kylien rajanaapuruuksessa.

Kuusanniemen kylä oli käyttänyt kutakuinkin kaikki kasvuedellytyksensä. Tämä Iitin pitäjän itäisin kylä

kuulunutta saarta nimitettiin Myllysaareksi ja toisinaan saaren ja Kuusanniemen välistä koskenuomaa myös Myllykoskeksi. Mylly-nimistöä oli Koskelan läheisyydessä muutenkin runsaasti: Ylämyllynpelto, Alamyllynpelto, Jauhoropakonpelto, Myllytöyrnpelto, Myllyhuokonpelto ja Myllysuu.

Jyrkkärinteisen Kaarteenlahden jälkeen Kosenniemen (Hölsänniemen) yläpuolelta pellot ja niityt jatkuivat kapeahkona rantavyöhykkeenä ohi Kuusanniemen itäisen niemekkeen — Paistonpään kärjen — Miehonlinnan kohdalle ja edelleen Lapkosken yläpuolelta pohjoiseen Ukonniemeen saakka. Tällä välillä

yksinäisen Eerolan talon kohdalla pellot laajenivat syvälle Kuusanniemen keskusta. Muutoin Kuusanniemen keskiosaa hallitsevat seudun komeimmat rapakivimäet ja moreeniharjut, joiden väliin kosteisiin notkelmiin talolliset olivat raivanneet pieniä niittyjä ja laitumia. Yhtenä houkuttimena Kuusanniemen vakinaiseen asuttamiseen lieneekin ollut rehunsaaanti ja kylässä pidettiin aina runsaanlaisesti karjaa.

Lukuun ottamatta erillistä Eerola kylän talot olivat ryhmittyneet Keltistä Kuusanniemen kärkeen vievän kylätien varteen. Mäenpään talo oli saanut nimensä Naukionmäen peltoaukeata kohti työntyvistä kallioniemekkeestään — mäenpästä. Isopullon nimen vaihtuminen jaon jälkeen Koskelaksi selittyy niin ikään talon maantieteellisestä sijainnista kosken partaalla. Kylän muut talot olivat keskittyneet kosken yläpuolelle eteläiselle Kymijokeen viettävälle rinteelle. Isojakoa ei ollut voitu toteuttaa siten, että pellot olisivat sijainneet kunkin talon ympärillä. Kuusanniemen erikoisista olosuhteista johtuen talojen pelto- ja niitty-

palstat olivat lukuisina erillisinä lohkoina ja vain metsät sekä joutomaat muodostivat yhtenäisempiä alueita.

KUUSANNIEMEEN TEHDASKYLÄ ILMAN TEHDASTA

Tällaisen syrjäisen, vanhoillisen kylän kreivi *Carl Robert Mannerheim* kohtasi Kuusankosken länsirannalla saapuessaan koskiosuuksia valtaamaan. Pian sen jälkeen kun tehtailija *Axel Wilhelm Wahren* joulukuussa 1870 oli saanut vuokratuksi tehdastaan varten Kuusankosken itärannan, Mannerheim valtasi niin ikään Ruotsulaan kuuluvan kyläläisten yhteisesti omistaman Myllysaaren. Saaresta ei olisi hänelle kuitenkaan ollut mitään hyötyä, jollei hän olisi saanut tukikohtaa Kuusanniemen puoleisella rannalla. Hänen onnistuikin ostaa kapea rantalohko kosken alimman putouksen kohdalta Mäenpään osataloilta Alatalolta, Arolalta ja Perätalolta, mutta sen sijaan Koskelan talon ranta joutui toisiin käsiin. Siten Kuusankoski-yhtiön tehtaan rakentaminen ei tullut kysymykseen kosken länsirantal-

Etualalla Kymintehdas, vas:lla Kuusankoski-yhtiön tehdas, sen takana kosken rannalla Kuusanniemen kylän mylly ja myllärin tupa, taustalla Koskelan talo, alkuaan kylän kantatalo Isopullo. Kuva v:lta 1885.

le vaan Myllysaareen, joka yhdistettiin sillalla Kuusanniemen puoleiseen rantaan. Joka tapauksessa vanhoillisen, paikoilleen jähmettyneen Kuusanniemen talonpoikaiskylän sisään kasvoi tehdasyhdyskunta, vaikka kylään ei tehdasta tullutkaan. Toisin oli Kuusankosken itärannalla. Siellä oli tehdas ja tehdaskylä rakennettiin Ruotsulan takamaalle monien kilometrien päähän kylän taloista ja viljelmistä.

TALONPOIKAISUUS VAISTYI HITAASTI TEOLLISUUDEN TIELTÄ

Pelkästään kapea kaista kosken rannalla ei tulevan tehdaskylän tarpeisiin riittänyt. Mannerheimin onnistuikin jo v. 1871 ostaa puolet Perätalosta ja vuotta myöhemmin puolet Alatalosta. Tällöin Kuusankoski Osakeyhtiö oli jo perustettu ja viimeksi mainittu tilankauppa tehtiin-

kin Kuusankoski-yhtiön nimissä. Näin tehdasyhtiön tarkoituksiin joutui Mäenpään talosta kolmannes eli kuudennes koko Isopullon numerosta.

Houkutus saada helpolla rahaa johti näihin maakauppoihin, sillä toimeentulo oli kylässä käynyt ahtaaksi. Asukkaita ei Kuusanniemessä tuolloin ollut kuin runsaat puolitoista sataa, mutta sekin oli aivan liian paljon pienen kylän elätettäväksi. Siksi koskiosuuksista tarjotut rahat kelpasivat Kuusanniemen talollisille siinä kuin ruotsalalaisillekin. Viljelysmaasta ei sen sijaan hevin luovuttu ja edellä mainittuja kahta talonkauppaa lukuun ottamatta maalaiskylä jäikin toistaiseksi entiselleen. Joka tapauksessa rahatalous alkoi näytellä Kuusanniemessä ja lähikylissä tär-

tunkeutui kapeana kiilana Mäenpään ja Isopullon eli Koskelan maiden väliin. Tehtaan konttori ja isännöitsijän, virkailijoiden ja mestareiden asunnot sijaitsivat laajassa puolipyöreässä painanteessa aivan kosken läheisyydessä ja työläiskasarmit ylempänä Myllysaaresta kylätielle johtavan tehtaan rakentaman tien varrella. Tehtaassa oli työläisiä lähes 200 henkeä, eivätkä ne läheskään kaikki mahtuneet asumaan tehtaan asuntoihin. Monet asuivat kortteerimiehinä, kunnes saivat hankituksi itselleen asunnon. Monet toivat kotiseudultaan rakennuksen ja pystyttivät sen tänne. Tällainen sikin sokin rakennettu mökkikylä syntyi Mustanojan- eli Anttipohvinmäelle nykyisen Heinosen kaupan taakse. Yhtiön ostettua kolmanneksen Koske-

taalle tulevat puut oli jouduttu nostamaan Tähteessä ja Kuusanniemen kärjessä ja kuljettamaan hevosella Myllysaareen. Nyt puiden nosto siirrettiin Kaarteenlahden kupeseen ja nostolta rakennettiin raide tehtaan alueelle. Sittemmin tälle paikalle rakennettiin saha, ainoa yhtiön tuotantolaitos Kuusanniemen puolella, kunnes 1960-luvun suuret laajennukset toivat mukanaan suuren tehtaan Kuusanniemeen.

Vuoteen 1889 oli Koskelan talon rannassa toiminut kylän kotitarvemylly. Nyt se siirrettiin ylemmäksi Kosenniemeen, jonka nimi muuttui myllärin mukaan Hölsänniemeksi. Hölsän myllyniemestä maalasi *Viktor Westerholm* yhden komeimmista Kuusankoski-tauluistaan.

Ennen v. 1904 tapahtunutta kolmen tehdasyhtiön yhtymistä suureksi Kymin Osakeyhtiöksi Kuusankoski-yhtiö ennätti ostaa Eerolan ja Vähäpullon eli Hongan talot sekä Lappakoskeen rajoittuvan ranta-alueen Pikku-Eerolan tilasta. Myös Aijälän talon ostamista suunniteltiin, mutta sen siirtyminen Kymin Osakeyhtiön omistukseen tapahtui vasta v. 1911.

Edellä mainittujen Kuusanniemen talonpoikaistalojen joutuminen yhtiön omistukseen oli sille erityisen tärkeätä rantojen takia. Uutta asutusta ei niemeen sanottavammin syntynyt lukuun ottamatta hajallista rakentamista vanhan kylätien varteen. Sen sijaan tehdaskylän laajenemisen johdosta jäljellä olevat talollisten Mäenpään osatalojen maat olivat keskeisiä alueita ja nekin joutuivat vähitellen yhtiön omistukseen. Ensimmäinen huomattava uudisrakennusalue tähän suuntaan oli Aronpelto, jonka 2-kerroksiset työläisrakennukset rakennettiin ensimmäisen maailmansodan aikana.

Oltiin tultu käännekohtaan, jolloin Kuusanniemi oli lakannut olemasta talonpoikaiskylä. Ilman koskea ja tehtaiden tuloa se olisi jäänyt entisille aloilleen. Teollisuus muutti

Kuusanniemen kärkeen kylätien varteen sijoittunut taloryhmä vuosisadan vaihteen tienoilla.

keätä osaa. Taloista liikenevät tuotteet saatiin kaupaksi. Niin ikään puusta — siihen saakka lähes arvottomasta kuusestakin — alettiin jatkuvasti saada rahaa, samoin rahdinajosta tehtaan ja Kymin (Korian) aseman välillä. Menipä joku maalaisalalon asukas tehtaan töihinkin, joskin talolliset suhtautuivat tehdastyöhön pitkän aikaa vieroksuin.

Kuusankoski-yhtiön tehdaskylä

lan maista tehtaalaisille alettiin vuokrata tontteja. Näin syntyi Niementien varteen asemakaavamaiseen järjestykseen rakennettu asuma-alue.

Loput kaksi kolmannesta Koskelaa ja koskivaltausten aikana kapeasta rantakaistasta muodostettu pieni koskitila, jota Mannerheim yrityksistään huolimatta ei ollut saanut haltuunsa, myytiin v. 1889 Kuusankoski-yhtiölle. Yhteensä ne maksoivat 37 000 markkaa, mikä oli suurin siihen saakka Kuusanniemessä maksettu kauppasumma. Alue oli erittäin tärkeä tehtaalle. Siihen saakka teh-

Kuusanniemen vuosikymmenien kuluessa kokonaan ja sen kohoamista keskeiseksi tehdaskyläksi edisti puolestaan kolmen yhtiön yhtyminen. Yhteiskunnallisten olojen kehittyminen ja ennen kaikkea Kuusankosken seurakunnan ja kunnan muodostaminen jouduttivat Maunukselan talonpoikaiskauden päättymistä. Näkyvimmin tämä tuli esiin Kunnanpellon rakentamisessa. Jo nimi Kunnanpelto viittaa uuteen isäntään ja uuteen kehitysvaiheeseen.

YHTIÖSTÄ KUUSANNIEMEN PELTOJEN VILJELIJÄ

Huolimatta talollisten maiden joutumisesta yhtiön omistukseen maanviljelys ei suinkaan hävinnyt Kuusanniemestä. Jo Kuusankoski-yhtiön toimesta laadittiin vuosisadan alussa sen haltuun joutuneille pelloille ja niityille viljelysuunnitelma. Pyrkimyksenä oli tuottaa tehtaalaisille viljaa ja maitoa kohtuulliseen hintaan. Maatalouden alkeellisuudesta ja kovasta kysynnästä johtuen tehtaiden litviikkilaaneilla jouduttiin nimittäin maksamaan maalaistuotteista Helsingin hinnat.

Kolmen yrityksen yhtymisen jäl-

keen yhtiön maatalouden uudistaminen jäi muutaman vuoden odottamaan vuoroaan, mutta jo v. 1910 yhtiöön palkattiin agronomi ja maataloutta alettiin voimaperäisesti uudistaa. Päättiläksi Kuusanniemessä tuli Eerola, johon v. 1913 rakennettiin 135 lehmälle betonista ja tiilistä navetta. Ensimmäisestä asukkaasta saakka Kuusanniemessä oli pidetty runsaasti karjaa ja myös yhtiön maataloudessa pantiin pääpaino karjanhoidolle ja -jalostukselle. Myös peltoja salaojitettiin ja maataloutta koneistettiin. Eerolaa alettiinkin nimitää kartanoksi, vaikka se ei sellainen ollut muutoin kuin laajojen viljelysten ja suuren karjan perusteella. Erittymisen tärkeätä osaa Eerola näytteli tehtaalaisten elintarvikehuollossa ensimmäisen maailmansodan aikana ja maamme itsenäisyyden vaikeina alkuaikoina.

Eerolan tilalla on ollut toinenkin tärkeä tehtävä. Monet kaukaa maaseudulta Kuusankoskelle muuttaneet aloittivat Eerolassa; tekivät maatöitä kuten olivat kotipuolellaan tehneet. Tutustuttuaan uuteen kotiseutuunsa ja teollisuuden luomiin olosuhteisiin tuli monesta eerolalaisesta myöhemmin tehtaalainen.

PELTOLAKEUS MUUTTUNUT KAUPUNGIKSI

Augustin Ehrensverd olisi viime sotien jälkeen piirtänyt vielä Kuusankoskea esittävän kuvansa etualalle viljavainioita. Maanviljelys piti pitkään pintansa tässä rapakivimäkien reunustamassa komeassa laaksossa, mutta nyttemmin peltojen on vihdoin täytynt väistyä kaupunkimaisuuden tieltä. Muutkin talonpoikaisten Kuusanniemen ja Maunukselan muistot ovat uhkaavasti harvenneet ja vain seudun menneisyyttä tunteva voi niitä vielä sieltä täältä löytää. Siksi toivoisi kirkkoa vastapäätä sijaitsevan Mäenpään vanhan taloryhmän edustajan, kauniin ja tyylipuhtaan talonpoikaistalon säilyvän muistona tuolta 1500-luvulta alkunsa saaneelta talonpoikaiskaudelta.

Yllättävän nopeasti ovat monet teollisuusajankin tutut piirteet tästä keskustan näkymästä hävinneet. Pois ovat seuratalo, monet komeat puuhuvilat, Valkaman koulun päärakennus, Kuusaan sauna, Kauppayhtiön liiketalo ja monet pikkukaupat, Kuusaan työväentalo uusitussakin ja toisessa käyttötarkoituksessaan, kapearaitainen rautatie ja urheilukenttä. Anttipohvin alueella on enää joku vanha mökki suurten elementtimöhkäleiden välissä. Samanlainen alkaa olla tilanne myös Kunnanpellolla ja Aronpellon talojen purkamisen on aloitettu. On siirrytty betonin ja elementtien aikakauteen ja lähdetty siitä vakaasta uskosta, että entisen tarkka hävittäminen ja uuden rakentaminen on edistystä ja on tekevä tästä satavuotiaasta tehdasyhdyskunnasta aikaisempaa paremman ja viihtyisemmän.

Kuusaan keskustaa 1930-luvulla. Laidan peltoaukean laidassa itsenäistyneen Kuusankosken tärkeimmät laitokset kirkko ja kunnantalo. Etualalla yhtiön rakentama urheilukenttä.

**Photokina -74
-näyttely löi voi-
makkaasti leiman-
sa myös Kölnin
katukuvaan.**

**Salon tehtaan
pääluottamusmies
Eino Degerström
valittaa, että 12
tuntia viikossa
pyrkii olemaan
liian vähäinen aika
sivutoimen hoi-
tamiseen.**

Pääluottamusmiehen kiireitä

— Syksyn kuluessa on ollut niin runsaasti tähän sivutoimeen liittyviä tehtäviä, että kaikkia niitä ei ole ennättänyt hoitaa säädetyn työajan rajoissa, vaan on täytynyt pistää iltaa jatkoksi.

Näin luonnehti päällimmäisiä kuulumisiaan yhtiön Salon tehtaan sivutoiminen pääluottamusmies, asentaja **Eino Degerström**. Hän on toiminut pääluottamusmiehenä tämän vuoden alusta lähtien. Salossa on pääluottamus-

vaan yksinkertaisesti siitä, että aika ei tahdo muuten riittää, Degerström sanoo.

Oman virkistysalueen hankkimista Salon tehtaan henkilökunnalle pääluottamusmies Degerström pitää ensiarvoisen tärkeänä:

— Yhtiön tarjoamat lomamajat ja virkistätymispaikat ovat kovin etäällä Salosta ja tämän vuoksi olisi hyvä, jos voisimme saada jostakin täältä päin aivan oman virkistätymispaikkamme. Mieluiten se saisi olla sellaisella etäisyydellä, että siellä voisi käväistä vaikkapa iltaisin ja ennättäisi taas takaisin yöksi kotiin. Tällaisen paikan hankkimisesta on ollut puhetta jo pitkän aikaa, mutta puheeksi se on tois-

Ammattilaiset kohtasivat Kölnissä

AV-alalla maailmassa tapahtuneen kehityksen kävi omin silmin toteamassa yhtiön elokuvaaja **Kalevi Pihkala**, joka syyskuun lopussa vieraili Kölnissä pidetyssä Photokina -74 -näyttelyssä. Hän kertoi, että näyttelyn laajuus ja AV-välineiden runsaus olivat yllättäviä. Näytteilleasettajia oli useita satoja eri puolilta maailmaa.

MITÄ KUULUU?

miehelle varattu aikaa 12 tuntia viikossa sivutoimensa hoitamiseen.

Salon tehtaallakin on jouduttu nyt aika-ajoin kärsimään tavallista runsaammasta työvoiman vaihtuvuudesta ja tämä on osaltaan työllistänyt myös pääluottamusmiestä:

— Kun taloon tulee uusia työntekijöitä niin he hyvin mielellään kääntyvät ensi alkuun monine kysymyksineen ja ongelmineen juuri pääluottamusmiehen puoleen. Tällaiset 'opastustehtävät' vievät usein pääluottamusmiehen ajasta suhteettoman suuren osuuden ja senvuoksi neuvosinkin työntekijäkuntaa käyttämään enemmän osastojen luottamusmiehiä ja vasta suuremmissa kysymyksissä kääntymään pääluottamusmiehen puoleen. Tämä ei johdu palveluhalukkuuden puutteesta,

taiseksi jäänyt. Olisi tarpeellista, että asian ympärillä lopulta jotain alkaisi tapahtuakin.

Tiedon kulusta puhuttaessa pääluottamusmies Degerström mainitsi, että kentältä kyllä tulee pääluottamusmiehelle tietoa:

— Tuotantokomiteoilla on merkitystä etenkin tiedon saannin suhteen ja toiseksi komiteassa on mahdollista aivan välittömästi sanoa mielipiteensä ja vaihtaa mielipiteitä eri asioista. Päättävävaltaa näille komiteoille sietäisi antaa enemmän, Degerström totesi.

Mitä ominaisuuksia pääluottamusmieheltä vaaditaan, jotta homma pe-laa?

— Joustavuutta, psykologista tajua ja ennenkaikkea tervettä harkintakykyä, arvioi Degerström.

Photokina-näyttelyjä järjestetään Kölnissä joka toinen vuosi. Tilaisuudet ovat nykyisin tarkoitettuja pääasiassa ammattialan ihmisille, joille AV-välineitä tuottavat tehtaot esittelevät tuotteitaan.

Tämänkertaisen Photokina-näyttelyn antia elokuvaaja Pihkala piti monipuolisuudessaan erinomaisena:

— Näyttely antoi mainion tilaisuuden todeta alalla tapahtunut valtava kehitys. Päällimmäisinä jäivät mieleen parhaiten erilaiset filmien leikkauspöydät. Näistä löytyi tyyppejä, joiden olemassaolosta Suomeen ei ole kantautunut mitään tietoja, Pihkala sanoi ja vakuutti, että täytyy seuloa mielessään näyttelyn anti ennenkuin voi todeta kuinka saatuja virikkeitä voi sopeuttaa omaan työhön.

HARJOITTELIJANA STARILLA

Star-stipendiaatti Tuula Lehto ja telexinhoitaja Maire Lampinen kertovat kokemuksiaan viime kesäiseltä Englannin matkaltaan

Ensimmäinen Star-stipendiaatti Tuula Lehto oli erittäin tyytyväinen kolmen kuukauden pituiseen harjoittelu-aikaansa Englannissa. Vapaa-aika kului tutustumisretkiin mm. Southport'in huvipuistoon.

Vuoden 1973 syksyllä Kymiyhtiön Englannissa sijaitsevan tytäryhtiön Star Paper Limitedin hallitus perusti Star-stipendin, jota vuosittain voivat hakea Kuusankoskella sijaitsevilla tehtailla työskentelevät naiskonttori-toimihenkilöt. Stipendin sääntöjen mukaisesti Star-yhtiö ottaa vastaan vuosittain touko-syyskuun välisenä aikana yhden stipendiaatin, jolla on mahdollisuus kolmen kuukauden pituiseen harjoittelujaksoon Star-yhtiön tehtaalla Blackburnissa, Englannissa. Stipendiin sisältyvät vapaa matka Suomesta Englantiin ja takaisin, ylläpito 'bed and breakfast'-periaatteella sekä taskuraha.

Työskentely ulkomailla oman yhtiön piirissä antaa turvallisuuden tunteen

Rva *Tuula Lehto*, joka työskentelee Kymin paperitehtaan myyntisih-teeristössä, oli ensimmäinen Star-stipendiaatti. Hän lähti Blackburniin viime toukokuun lopussa ja palasi kotiin elokuun lopussa. Hän oli opiskellut englantia keskikoulussa neljä vuotta ja sen jälkeen yhtiön englannikielen kerhossa toiset neljä vuotta, joten hänen omien sanojensa mukaan hänen kielitaitonsa ennen matkaa oli välttävä. Kolmen kuukauden Blackburnissa oleskelun jälkeen oli kielitaito kohentunut huomattavasti,

rohkeus vieraan kielen puhumiseen oli lisääntynyt ja koska hän teki Starin tehtaalla samanlaatuisia tehtäviä kuin Kymin paperitehtaalla, olivat työharjoittelustakin saadut kokemukset pelkäämättä mielenkiintoisia ja avartavia.

— Kun yhtiön Tiedotuslehdessä luin uutisen Star-stipendistä ajattelin heti, että siinä olisi hyvä mahdollisuus päästä kohentamaan englanninkielen taitoa ja samalla tilaisuus päästä tutustumaan Englantiin, jossa en ollut aikaisemmin käynyt, kertoi Tuula Lehto. Myös oleskelu ja työharjoittelu oman yhtiön piirissä tuntui turvalliselta. Aikanaan jätin stipendianomukseni ja tullessani hyväksytyksi olin tietenkin onnellinen ja valtavan kiinnostunut lähtemään Blackburniin.

Aikavälien kielivaikkeudet häivähtivät kolmessa kuukaudessa

— Matkalle en lähtenyt yksin, sillä *Maire Lampinen* pääkonttorin telexistä matkusti myös samassa lentokoneessa työhön Starin tehtaalle. Reittimme kulki Helsingistä Kööpenhaminaan, jossa meidän piti nousta Manchesterin koneeseen. Emme kuitenkaan ehtineet siihen, koska koneemme oli myöhässä. Erinäisten seikkailujen jälkeen tulimme Lontoon ja sieltä loppujen lopuksi illalla Blackburniin.

— Ensimmäisen illan kokemus oli hämmäntävä ja sekava. Minulle oli

varattu Nuorten Naisten Kristillisen yhdistyksen hotellista huone, jonka olisin joutunut jakamaan kahden kii-nalaistytön kanssa. Seuraavana päivänä meille järjestyi mieluisampi ma-japaikka, jossa voimme asua yhdessä Maire Lampisen kanssa. Myöhemmin saimme kumpainenkin jopa oman huoneen tässä talossa.

— Vastaanotto tehtaalla oli hyvin ystävällinen. Minut tutustutettiin työhöni ja työtovereihini, vietiin kierto-käynnille tehtaaseen ja lisäksi opas-tettiin liikenteeseen, neuvottiin bussipysäkit, bussilinjat jne., joten 'sisään-tulo' sujui hyvin. Lisäksi tehtaalla konttorissa työskenteli ennestään kaksi muuta suomalaista, joten olo tuntui heti siinä suhteessa kotoiselta.

Tuula Lehto kertoi, että kieli tuotti aluksi paljon vaikeuksia jo senkin ta-kia, että blackburniläiset puhuvat murreta. Meni ainakin kuukausi en-nen kuin kieli rupesi avautumaan. Osaltaan vaikutti tietenkin sekin, että vähitellen oli uskaltauduttava puhu-maan vajavaisellakin kielitaidolla. Elokuussa englanninkielen puhuminen alkoi sujua paljon paremmin. Joka tapauksessa tämä Englannissa oleske-lu antoi innostusta ja käytännön kie-likokemusta, josta on hyvä jatkaa opiskelua edelleen.

Starin tehtaalla olosuhteisiin ja työtehtäviin kiinnostavaa tutustua

— Asettaisinkin ensimmäiselle si-jalle juuri kielitaidon kohentamisen. Toiseksi oli valtavan mielenkiintois-ta tutustua Starin tehtaaseen ja työs-kentelyyn siellä. Lisäksi kun jouduin konttorissa työskentelemään lähes samanlaisten tehtävien parissa kuin kotimaassakin, sain tietää, miten he toimivat samojen asioiden parissa työskennellessään. Siellä työskenteli myös myyntihenkilökuntaa yhtiön Sveitsin ja Ranskan myyntipisteistä. Heihin oli myös mielenkiintoista tu-tustua.

Blackburnin tehtaalla konttorissa alkoi työaika klo 8 ja kesti kolmen vartin ruokailutaukoineen klo 16.15 saakka. Konttorissa ei ollut kellokort-teja, sen sijaan tehtaalla oli. Ruokai-lu oli järjestetty tehtaalla kanttiinii-n, jossa syötiin kahdessa vuorossa. Toi-mihenkilöille oli seinällä erotettu oma osastonsa. Kesälomien aikana tosin aterioivat työntekijät ja toimihenkilöt 'sekaisin' yhdessä. Ruoka oli halpaa, valinnan mahdollisuuksia oli paljon, salaatti oli ihanaa ja jälkiruokaakin oli tarjolla pari lajia.

Vapaa-aikana kuljettiin Englantia ristiin rastiin

Tuula Lehto kertoi englantilaisten olevan hyvin ystävällistä ja avuliasta väkeä. Heihin tutustuu melko hel-posti.

— Vapaa-aikani käytin tutustu-malla paikkakuntaan ja paikallisiin nähtävyyksiin sekä ympäristöön. Vii-ikonloppuisin lähdimme Liverpooliin, Lontooseen tai Manchesteriin. Yleen-sä me suomalaiset kuljimme usein yk-sissä. Erityisen hieno paikka oli mie-

Maire Lampinen ehti kahden kuukau-den aikana tutustua laajalti Englan-tiin. Kuvassa hän istuu Walesissa si-jaitsevan Caernarvon'in linnan muu-rilla.

lestäni Pendle Hill-niminen kukkula, josta avautuivat kauniit näköalat. Itse Blackburn ei ole erityisen kaunis suomalaisen silmin katsottuna, mutta ei tarvitse mennä kuin pari kilomet-riä kaupungin ulkopuolelle, kun eteen aukeaa mitä viehättävin maa-laismaisema.

— Me suomalaiset teimme useasti pitkiä kävelyretkiä lähiseudulle ja herätimme sen takia työtovereissa hämmästyksiä. Samoin ihmettelyn ai-heeksi tuli se, että kerroin uivani ja ainakin kilometrin kerrallaan.

— Me koimme puolestamme mel-kaisen järkytyksen mentyämme ensi-kerran sikäläiseen uimahalliin. Vettä oli altaassa vain puoleen sääreen ja allas oli niin täynnä ihmisiä, että millään siinä ei olisi voinut uida. Siihen ei kukaan nähtävästi pyrki-nytkään. Kaikki vain seisoskelivat ja kävelivät vedessä.

Tippa tuli silmään, kun kotiini lähtö oli edessä

Kaikesta päättäen ensimmäisen Star-stipendiaatin kokemukset ovat olleet mielenkiintoisia ja antoisia.

— Oikeastaan ei todellakaan ole mitään valittamista, totesi Tuula Leh-to. Asunto oli mukava ja stipendi-raha riitti ainakin minulle oikein hy-vin.

— Tällä kerralla meitä suomalai-sia oli siellä neljä, mutta jos joutuisi olemaan siellä ainoana suomalaisena, toivoisi etenkin alussa pitkäaikaisem-paa opastavaa seuraa, jotta voisi pe-rusteellisemmin tutustua paikkakun-taan ja sen historiaan ja nähtävyyk-siin.

— Loppujen lopuksi kaikki tieten-kin riippuu omasta aktiivisuudesta, sillä starilaiset ovat äärettömän ystä-vällisiä, miellyttäviä ja valmiita aut-tamaan.

Lopuksi Tuula Lehto tahtoi leh-temme välityksellä lähettää parhaat kiitoksensa ja terveisensä työtovereil-leen ja ystävilleen Englannissa.

Kaksi kuukautta Starin telexinhoitajana

Maire Lampinen pääsi Starin tehtaalle kahdeksi kuukaudeksi harjoittelemaan aivan yllättäen, kun siellä vapautui harjoittelupaikka peruutuksen vuoksi. Hän toimi telexinhoitajan lomittajana ja lisäksi suoritti käännöstöitä suomenkielestä englanninkielelle.

— Ensimmäinen työviikko oli tosi hankala. En ehtinyt kuin puolentoista tunnin ajan olla yhdessä lomalle lähtevät telexinhoitajan kanssa tutustumassa työhön, joka sinänsä ei tietenkään tuottanut vaikeuksia, teenhän samaa työtä kotimaassakin, mutta koneet olivat erilaisia, telexnumerot oli opittava ja lisäksi alkuun en tietänyt kuka henkilö konttorissa oli kukakin. Siitähän se sitten vähitellen selkeytyi, kertoi Maire Lampinen.

— Työn kannalta ei harjoitteluaikani antanut varsinaisesti mitään uutta, sen sijaan kieliopinnojen kannalta sain käytännön harjoitusta ja itsevarmuutta. Minulla oli lähtiessäni jo melko hyvä kielitaito, koska

olen opiskellut englanninkieltä jo parikymmentä vuotta, ensin keskikoulussa ja sen jälkeen kursseilla ja yksityisesti.

Mielenkiintoinen maa ja kairaa

— Englannin-matkani varsinainen anti oli tutustuminen maahan. Kuusankoskella 1971—1972 englanninkielen opettajana toiminut *Colin Mooney* toimi oppaanani ja autolla ajelimme vapaa-aikoina maata ristiin rastiin, aina Skotlannissa asti. Kaiken kaikkiaan meille tuli noin 5 000 ajokilometriä. Hän oli erinomainen opas ja esimerkiksi Englannin historiasta tiedän nyt hyvin paljon aikaisempaa enemmän, kertoi Maire Lampinen.

Englanti on tavattoman kaunis maa ja mielenkiintoinen. Me kävimme mm. viidessätoista vanhassa linnassa, useissa museoissa ja kirkoissa, niin, että Suomeakaan en ole nähnyt niin laajalti kuin nyt Englantia.

— Mikä minua eniten hämmästytti, oli starilaisten ja yleensä tapamieni englantilaisten vähäinen tai

olematon tietämys Suomesta. Etenkin starilaisten olettaisi tietävän enemmän Kuusankoskesta ja Suomesta, kun otetaan huomioon, että emäyhtiö on suomalainen ja jo monien vuosien aikana on suomalaisia työskennellyt Starilla.

— Starin tehtaalla ovat henkilösuhteet läheisemmät kuin täällä Kuusankosken tehtaalla. Mainittakoon, että kaikki sinuttelevat toisiaan, myös lähes kaikkia päälliköitäkin. Väkeä on siellä vähemmän kuin täällä, joten kodikas tunnelma on helposti saavutettavissa. Englantilaiset tuntuvat olevan myös suurpiirteisempiä kuin me.

— Joka tapauksessa Englannin-matkani oli ihana ja sen onnistumisesta on annettava kiitos oppaalleni Mr. Mooneylle, joka kuljetti minua 'linnasta linnaan' ympäri Englantia. Hän lähetti myös paljon lämpimiä terveisiä Kuusankoskelle oppilailleen ja tuttavilleen.

HELI KYLLÖNEN

Olli Aaltosen VALOKUVANÄYTTELY Kuusankoskella

Kuusankoskelainen *Olli Aaltonen*, joka sai Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiöltä kahtena vuonna apurahan valokuvausharrastustaan varten, piti valokuvanäyttelyn Kuusankosken Kansantalon salissa 3.—8. lokakuuta. Näyttely oli otsikoitu 'Ihminen teollisessa yhteiskunnassa' ja se sisälsi yli 200 valokuvaa. Ne esittelivät pariakymmentä yhtiöläistä johtajasta prässipoikaan ja heidän perheitään erilaisissa elämäntilanteissa. Kuvaukset oli suoritettu Kuusankosken tehtaiden eri työkohteis-

sa ja kuvattavien kotiympäristössä sekä harrastusten parissa.

Rakennusmestari Aaltonen, joka työskentelee Kuusankosken tehdaspalvelun rakennusosastolla, on harrastanut valokuvaamista useita vuo-

Olli Aaltonen valmisteli yhtiön 100-vuotissäätiöltä saamiensa apurahojen turvin valokuvanäyttelyn, jonka aiheena olivat yhtiöläiset työssä ja vapaa-ajan harrastustensa parissa.

sia. Tätä näyttelyä hän on valmistanut puolentoista vuoden ajan. Yhtiön 100-vuotissäätiön apurahojen lisäksi hän sai näyttelyään varten apurahan myös Kymen läänin taidetoimikunnalta. Näyttelyä varten Olli Aaltonen otti n. 5 000 otosta, joista näyttelykuvat on valittu. Näyttely herätti yhtiöläisten sekä muidenkin paikkakuntalaisten huomiota. Näyttelyssä kävijöiden määrä nousi puoleentoista tuhanteen.

Näytteillepanijan pyynnöstä sosiaalilainneuvos *Åke Launikari* avasi näyttelyn Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiön hallituksen sihteerin ominaisuudessa. Hän selvitteli avauspuheessaan mm. säätiön tarkoitusta edistää ja tukea yhtiöläisten opinto- ja harrastustoimintaa tai muuta vapaa-aikana suoritettavaa sivistyksellistä tai aatteellista harrastustoimintaa. Hän mainitsi, että säätiön keskeisenä ajatuksena on yksilökohtaisen hen-

Näyttelyn ilmeikkäimpiä valokuvia nähtiin riisinkäärijän työskentelyä esittelevässä kahdeksan kuvan sarjassa.

kisen harrastustoiminnan merkityksen korostaminen ja taloudellinen tukeminen.

Yhtiön voimapäällikkö, dipl.ins. Cyrill von Graevenitz tuli 10. 9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa ja jäi 30.9. eläkkeelle.

Tilaisuuteen, jossa hänelle ojennettiin yhtiön 40-vuotisansiomerkin, oli koontunut perustuotantoryhmän johtaja ja päälliköitä puolisoineen. Kuvassa vas:ltä hallintopäällikkö ja rva Ginman, apul.johtaja ja rva Laasonen, rva Örmälä, isännöitsijä Carlson, rva Märtha von Graevenitz, johtaja Örmälä, voimapäällikkö Cyrill von Graevenitz, rva Koskipuro, vastanimittetty yhtiön voimapäällikkö Ossi Koskipuro sekä rva ja metsäpäällikkö Kvist.

JÄRJESTÖJEN NÄKÖKULMASTA

Opintosihtheereillä on asiaa

— On oikeastaan kaksi kohderyhmää, jotka erityisesti haluaisimme vetää opintotoimintaan mukaan. Ensinnäkin tällainen ryhmä on uudet jäsenet ja toiseksi passiiviset jäsenet. Joskus todella saa miettiä lähes päänsä puhki yrittäessään keksiä keinoja, joilla jäsenkuntaa saisi innostumaan opintoihin.

Tällaisia huolia on viime päivinä pyörinyt Paperiliiton Kuusankosken ammattiosasto n:o 19:n opintosihtheereiden **Ossi Qvickin** ja **Olli Toivosen** mielessä. Nämä molemmat opintosihtheerit ovat toimineet luottamustehtävissään tämän vuoden helmikuusta lähtien ja toteavat, että 'joskus tuntuu kuin kivirekeä vetäisi.'

— Opiskelu ei koskaan ole mitään leikintekoa, mutta toisaalta on todettava, että se on myös vaivannäön arvoista, he sanovat.

Kentän he toivovat suhtautuvan nykyistä myönteisemmin lähetettyihin tiedusteluihin, joiden tarkoituksena on ollut opintokartoituksen laatiminen. Itse opinnoista he toteavat peruslähdekohtana pidettävän, että jokaiselle jäsenelle voitaisiin opettaa perustiedot ay-liikkeestä, työelämästä ja yhteiskunnasta.

— Tämä on eräänlainen rautaisannos ja perusta, jolle myöhempi opis-

kelu voidaan pohjata ja kyllä noillakin eväillä pärjää joko ihmeesti, jos innostus ei enää riitä jatko-opiskeluun. Päivittäinen tiedon uusiutuminen ja nykyinen valtava informaatiotarjonta edellyttää kaikilta jäseniltä itsensä kouluttamisesta. Tämä itsensä kouluttamisen ajatuksen markkinointi on opintosihtheereiden tehtäväkentän pääasiallinen ja tärkein sisältö. Jos opintosihtheeri onnistuu tehtävässään hyvin se ajan myötä näkyy myös jä-

senkunnassa ja sen aktiivisuudessa.

Kuusankosken ammattiosaston lisäksi omat opintosihtheerinsä on myös Voikkaan osastolla ja Kuusanniemen osastolla.

— **Opiskelu ei koskaan ole mitään leikintekoa, mutta toisaalta se on kyllä vaivannäön arvoista, sanovat Paperiliiton Kuusankosken ammattiosasto no 19:n opintosihtheerit Ossi Qvick ja Olli Toivonen.**

Yhtiön hallitus...

Jatkoa s:lta 7

Kirjapainosta hallituksen matka suuntautui Voikkaalle, missä Voikkaan uuden jätevesien käsittelylaitoksen toimintaperiaatetta selosti Voikkaan paperitehtaan tehdaspäällikkö, dipl.ins. *Anders Lund*. Hallituksen jäsenet kävivät myös henkilökohtaisesti seuraamassa koeajovaiheessa olleen puhdistamon toimintaa.

Voikkaalta matka jatkui Kuusanniemeen, jossa PK 7:n konttorikennuksen neuvotteluhuoneessa Kymmin paperitehtaan tehdaspäällikkö dipl.ins. *Lennart Gräsbeck* selosti PK 7:lle hankitun paperin pintapainoa ja kosteutta säätävän tietokonejärjestelmän toimintaperiaatetta ja sen tarjoamia mahdollisuuksia. Tämän jälkeen siirryttiin konehalliin, missä tuotantopäällikkö, dipl.ins. *Boris Sundholm* osoitti käytännössä tietokoneen toimintaa. PK 7:ltä hallitus

siirtyi pitämään kokoustaan.

Hallituksen jäsenistä olivat kiertokäynnillä mukana pääjohtaja *Mika Tiivola*, vuorineuvos *Kurt Swanlung*, kansliapäällikkö *Esko Rekola*, varatuomari *Tor-Erik Lassenius*, varatuomari *Henrik Nybergh*, valtiotieteenmaisteri *Johan Eric Dahlström* ja professori *Jaakko Honko*. Kiertokäynnin aikana toimivat oppaina johtajat *Heikki Kellokoski* ja *Olof Hernberg* sekä isännöitsijä *Magnus Wangel*.

Olen usein ihmetellyt, kun Voikkaan tehtaan kuorimolla syntyy hiomapuuden sahausken yhteydessä ns. hukkapätkiä melkoiset määrät, eikä niitä kuitenkaan käytetä aina täysin hyödyksi. Samoin on asianlaita tikkumassan suhteen, jota viedään suuret määrät kaatopaikalle. Eikö raaka-aineen säästämiseen voitaisi kiinnittää enemmän huomiota varsinkin nyt, kun on tullut tietoja, että raakapuuta tuodaan Kuusankoskelle aina Länsi-Saksasta saakka?

'Ihmettelevä'

jälkeen ovat vuorossa kuljetinlaitteet ja tikkumurskain.

Erittäin huomattava raaka-aineen palaute on ollut paperikoneilta tuleva tikkurejekti, joka aiemmin on todella viety kaatopaikalle. Alkukesästä lähtien se on kuitenkin palautettu prosessiin.

Reijo Yrjövuori

Voikkaan puuhiomon
käyttöpäällikkö

sopii kysyä sopii kysyä sopii kysyä sopii kysyä sopii kysyä

Sopii kysyä -palsta odottaa kysymyksiä. Tälle palstalle voi jokainen yhtiön palveluksessa oleva lähettää kysymyksensä, johon Kymiyhtymä-lehden toimitus pyrkii löytämään tyhjentävän vastauksen. Yhtiön toimintaan liittyvien kysymysten aihepiirin tulisi olla riittävän laaja ja koskea yleisempiä seikkoja kuin esimerkiksi yhden osaston sisäisiä asioita. Jos kysymys tuntuu toimituksen mielestä liian suppea-alaiselta, ei sitä oteta palstalle, vaan vastaus pyritään antamaan asianomaiselle kysyjälle suoraan. Tämän vuoksi on tärkeää, että kysyjät jättävät nimensä ja osoitteensa toimituksen tietoon, vaikka esittäisivätkin kysymyksensä nimimerkin suojassa.

Kysymykset voi lähettää kirjallisena tai antaa puhelimitse tämän lehden toimitukseen.

Voikkaan paperitehtaan kuorimossa syntyy nyt ja varmaankin tulee aina syntymään hukkapätkiä eli nutikoita. Niitä näet syntyy aina kun puu ei ole metrillä jaollinen. Tällaista nutikkaa ei voida ajaa hiomakoneessa, koska se aiheuttaisi epäjärjestyksen lastissa. Hiomossa käyttökelvottomiksi todetut nutikat kootaan erityiselle nutikkalavalle, josta ne siirretään hakkeeksi Kymin sulfiittiselluloosatehtaalte.

Häiriöiden sattuessa nutikoita joudutaan toisinaan varastoimaan kentälle, josta ne kuitenkin pyritään mahdollisimman nopeasti kuljettamaan sellutehtaalte. Voikkaan paperitehtaalte on pyrkimyksenä siirtyä mahdollisimman täydelliseen metrijaolliseen puumittaan.

On aivan oikein, että nimimerkkikin on huomannut tikkumassan väärän osoitteen.

Viime aikoina Voikkaan hiomossa olevat tiukkujen käsittelylaitteet ovat pettäneet ja tämän vuoksi heikkoja kohtia on korjattu. Onpa tehty myös aivan uudelleenjärjestelysuunnitelmia. Tähän mennessä viisi kuudesta tikkusihdistä on kokonaan uusittu ja tämän

1) Mikä osuus on Kymin Osakeyhtiöllä Puistomaan työsuhdeasuntoihin Kuusankoskella? 2) Tuottaako tällainen asuntopolitiikka yhtiölle esimerkiksi rahallista voittoa? 3) Kenelle kuuluu Puistomaan vuokratulojen kunnossapito ja pihamaiden hoito?

Erkki Muckila

1) Puistomaan alueella olevien kiinteistöyhtiöiden osake-enemmistö on Kymin Osakeyhtiöllä ja siten myös yhtiöläisiä asuu niissä eniten.

2) Asuttaminen ei tuota yhtiölle rahallista voittoa. Yhtiöiden tilinpäätöksiä valvotaan kaupungin taholta ja lisäksi Asuntohallitukselle on lähetettävä vuosittain vahvistettu tilinpäätös.

3) Talojen kunnossapito ja pihamaiden hoito kuuluvat luonnollisesti kiinteistöyhtiöille. Vastuun kantavat isännöitsijä ja johtokunta.

Erkki Forsell

asunto-osaston osastopääll.

Tästä

puhutaan

Taas meni kesä
ja menköön vaan,
kun ei paljon nähty
aurinkoakaan.

(voidaan laulaa myös
ammu-vainaan nuotilla)

Päivä Husakin vierailun jälkeen tulla tupsahti Kuusankoskelle vieras Sisiliasta. Hän oli **pater Carmelo**, Syracusan kaupungin San Giovanni-luostarin katakombien vartija, joka valmistaa myös luostarissa likööriä aina kun vartiointihommiltaan ehtii tai kun aine alkaa olla lopussa.

Johtaja H. oli kerran perheineen Italiassa, pistäytyi Sisiliassakin ja tapasi sattumalta pater Carmelon. No, siinä juteltiin yhtä sun toista ja lopuksi tietenkin tähän tapaan, että "oli erittäin hauska tavata ja varsin mielenkiintoisia ovat nämä katakombit, joten paljon kiitoksia teille, pater. Niin ja jos tulette Suomeen, käykää toki tervehtimässä..."

Pater Carmelon aika tuli jotenkin pitkävetoiseksi siellä Sisiliassa ja hänpä siinä miettimään, että mitenkähän olisi, jos vaikka Finlandiaan lähtisin, kun on niitä tuttuakin siellä. Otti ja lähti. Otti nimittäin likööripullon mukaansa. Tuliaisiksi.

Siinä hän sitten eräänä syyspäivänä vuonna seitsemänkymmentä ja neljä omaksikin yllätyksekseen seisoi H:n asunnon ovella. Ei kuitenkaan munkin kaavussa, sillä oli käynyt niin valitettava juttu, että tuliaisputeli oli vuotanut laukussa ja sotannut kaavun.

Syrakusa (ital. Siracusa, lat. Syracusae, kreik. Syrakusai) on satamakaupunki Sisilian itärannikolla. Siellä on yli 100 000 asukasta, kertoo meille Tietosanakirja Facta. Sieltä viedään oliiviöljyä, hedelmiä, viiniä ja manteleita. Ja historia sitten: Ortygian saarella olevassa katedraalissa on säilynyt osia doorilaisesta Athenen temppelistä, joka on 400-luvulta eKr. Syrakusassa on monia kreikkalais- ja roomalaisajan muistomerkkejä, mm. suuri kreikkalainen amfiteatteri 500-luvulta eKr. ja Hieron II:n uhrialtari 200-luvulta eKr. Ja varhaiskristillisiä katakombeja, juuri niitä, joita pater Carmelo vartioi.

Syrakusa eli ensimmäistä kukoistuskauttaan 400-luvulla eKr. Laajimmillaan se oli 300-luvulla eKr. Vuonna 414 Syrakusa tuhosi kilpailijansa Ateenan laivaston ja sotajoukon.

Heinolan tehtaan sosiaalipäällikkö **Kauko Nieminen** lähetti meille seuraavan uutisen:

"Lomien aikana pistäytyi isännöitsijä **Rauno Rengon** vieraana salolainen **Reino Brejlin** toteamassa miten entinen salolainen Heinolassa viihtyy. Isännän opastuksella tutustuttiin kaupunkiin ja todettiin, että rakennustointa on voimakkaasti mukana kaupunkikuvassa..."

Sosiaalipäällikkö Kauko Nieminen

selosti kansanedustaja-vieraalle myös Heinolan tehtaan asuntotoimintaa, johon käytiin tutustumassa ihan paikan päällä.

Tulkoon tässä samalla mainituksi, että Kymiyhtymän edellisessä numerossa olleen kesäurheilupäivien selostuksen yhteydessä ollut kuva sosiaalipäällikkö Niemisestä ei ollutkaan hänestä vaan **Kari Mattilasta**. Sorry.

Rva **Signe Kyyhkynen** Kymin rakennusosastolta on muistanut meitä jälleen runolla. Tällä kertaa hän runoilee **Kymin poliklinikasta**, sen entisistä ja nykyisistä lääkäreistä ja hoitajista sekä varsin myönteisistä kokemuksistaan poliklinikalla. Runon nimi on

POLIKLINIKALTA POIMITTUA

Kymintehtaan luona puinen talovanhus on...

On siellä nähty monet vaiheet ihmiskohtalon.

Se sairaalana palveluttu on vuosikymmenet

ja tehtaan poliklinikkana
vuodet viimeiset.

Nyt vielä muistan aikaa monta
vuotta taaksepäin,
kun sinne tulin tohtorille
vauva sylissäin.

Ja Eirtolta kun rintaani sain
lääkepistoksen,
niin johan alkoi parantua
'maitorauhanen'.

Myös siellä sairaanhoitajan näin
hellän, herttaisen,
mi lailla hyvän hengettären
kulki hymyillen.

Hän rakkaudella suoritti
elämäntehtävää.

Noin ihanasta ihmisestä muisto
kaunis jää.

Taas kerran tauti yllätti.
Nyt mistä avun saan,
mä huokasin ja päätin turvautua
Linkamaan.

Kai puhui minkä ennätti,
mutt' antoi reseptin.

Jo viikon päästä muistin häntä
mielin iloisin.

No, viisitoista vuotta sitten
työtäni kun hain,
tohtorina toimi Schoultz.

Mä suosituksen sain.

Kun lapset kasvoi,
kotiäidin rooliin pitkästyin
ja oman kodin toivossa
työvoimaani jo myin.

Myös Suutarisen Hannulta monasti
avun sain,
hän vatsavaivat lääkiti ja
huolisi pumppuain,
mutt' hämmästyksen huomasi
tohtorin silmistä,
kun koukeroita liiaksi löys'
sydänfilmistä.

On tutkinut mua Jokinen, vaan
sitten siirron sain
ja Kiviluoto operoi isoavarvastain.
Pyys' avuksensa sillä kertaa
rouva Mikkelän.
Hänestä haavain sitojan
sai varsin vikkelän.

Vuoks' ihmisen ken uhrautuu
myös paljon siitä saa,
siks' rouva Kalson työtä tahdon
paljon arvostaa.

Työvuodet monet talossa on
siinä vierineet,
on lukuisat nuo ahkeran
auttajan askeleet.

On syytä vielä muistaa nimi
Lahti Annelin.

Hän verta imee potilaista koeputkiin.
Se hienosti käy,

kokeet taitavasti tallettaa
ja niiden tulos aikanaan taas
auttaa asiaa.

Kun yläkertaan yritän
on siihen aina syy.
Voi kalloani kolottaa
tai niska jäykistyy.

on aina paras auttaja
kärsivän ihmisen.

Mä kerron kokemuksesta,
kun hyvin tiedän tään,
ei tunnu kipu pistoksen kun
katson hymyään.

Oon klinikkaa mä tarvinnut ja
varmaan tarvitsen
ja toivon, että saadaan
talo ajanmukainen.
Iloitsen aina avusta kun
sitä sieltä saan
siks' kunnes ottaa omaiset
yhteyden Lampilaan.

Viereisellä sivulla on valokuva rakennuksesta, jossa sijaitsee **Kymin poliklinikka**. Rakennuksen historiasta kirjoittaa opetusneuvos **Veikko Talvi** Kymiyhtymän n:ossa 5/1953 seuraavaa:

"Talo pystytettiin nykyiselle paikalleen alkuvuodesta 1872, siis samana vuonna kun tehdasta alettiin rakentaa. Taloa ei kuitenkaan rakennettu paikan päällä, vaan se siirrettiin Kymin asemalta." (Kymin aseman nimi muutettiin myöhemmin Koriaksi).

"Se oli sama rakennus, jonka silloinen rautatien johtokunta oli ostanut eräältä maalaistalolta ja kunnostanut rautatierakennuksen työaseman konttoriksi sekä insinöörien ja mestarien asunnoksi. Kuusankoski Osakeyhtiö puolestaan sijoitti siihen tehtaan konttorin ja rakennuksen toiseen päähän tehtaan isännöitsijän huoneiston. Tehtaita perustettaessa oli yleistä, että ostettiin vanhoja rakennuksia, jotka siirrettiin tehtaitten välittömään läheisyyteen. Tähän rakennukseen liittyi siten paljon tämän seudun historiaa. Talo on käynyt läpi neljä muodonvaihdosta: talonpoikaistalosta rautatierakennuksen konttoriksi, sitten uuden tehtaan hallintorakennukseksi ja lopulta sairastuvaksi sekä muutosten ja korjausten jälkeen nykyaikaiseksi sairaalaksi."

Nykyisen Kuusankosken aluesairaalan valmistuttua v. 1953 ns. tehtaan sairaala lopetetti toimintansa ja muutui Kymin poliklinikaksi. Jälleen on tulossa valtava muutos yhtiön työterveysshuollossa, kun Kuusankoskelle rakennetaan **uusi työterveyskeskus**. Rakennustöihin päästään ensi keväänä.

Heinolan tehtaan isännöitsijä Rauno Renko (vas.) sai vieraakseen salolaisen kansanedustaja **Reino Brejlinin (oik.)**, jolle tehtaan sosiaalipäällikkö **Kauko Nieminen** selvitteli yhtiön asuntorakennustoimintaa Heinolassa. **Kymintehtaan poliklinikka (vas.)**

Kun venytystä kestänyt ei kaula 'kyyhkysen' sai työt terveemmäksi sen hellästi hieroen.

Ei turhaan kerro laulu tuo, ett' sisar valkoinen

Syyskuun viimeinen sunnuntai-ilta levisi tummana ja lämpimänä Kuusankosken ylle. Se saavutti kujilla ja teillä verkkaisesti kylän keskustaa kohti kulkevan väen. Jo ennen iltaseitsemää olivat pääteiden vierustat, keskustan aukiot ja sillan korvat täynnä kuhisevaa kansaa. Ei edes vappuna ole niin paljon väkeä liikkeellä kuin oli sinä syksyiltana. Ja niin on ollut jo yli viisikymmentä vuotta. **Palokunnan soihtukulkue**, sehän se saa vuodesta toiseen kuusaalaiset liikkeelle. Ja syyskuun illassa on tunnelmaa.

Todellakin yli 50 vuotta sitten syntynyt perinne elää yhä voimakkaana ja

saa osakseen yleisön vankan suosion. Kulkue lähtee paloasemalta palokunnan veteraanien kunniakomppania etunenässä. Marsitaan soihdut käsissä Kymintehtaan, Kuusaan sillan, kaupungintalon ja Ekholmin sillan kautta takaisin paloasemalle. Tietenkin soitto-kunta on kärjessä ja tietenkin pikku-poikia palokunnan verran hänillä. Niin on aina ollut. Kulkueelle antavat lisähohtoa raketit, joita singotaan tummansiniseen iltaan.

Ennenvanhaan soihtukulkueen jälkeen kansa kokoontui seuratalolle palokunnan tansseihin, mutta seuratalon purkamisen myötä ei tanssejakaan

enää järjestetty.

— Tällä kerralla palokunnan johtokunta tarjosi kahvit Kymintehtaan mestarikerholla palokunnan veteraaneille eli kunniakomppanian jäsenille, joita oli kulkueessa marssimassa kahdeksan: **Toivo Hongisto, Veikko Kukkanen, Ennu Laaksonen, Pauli Lauren, Vilho Mankki, Oiva Sahlberg, Kustaa Starck** ja **Antti Tuominen**, kertoi palopäällikkö **Pentti Nieminen**. Kymintehtaan tehdaspalokunnan kunniakomppanian vahvuus on tällä hetkellä 20 miestä. Kunniakomppaniaan kuuluu vähintään 20-vuotisen aktiivisen palokuntalaistyön jättäneitä.

Nykyisiä palokuntalaisia osallistui soihtukulkueeseen nelisenkymmentä miestä. Soihtumarssille antoi tahtia **Voikkaan Työväen Soittajat**.

Vaikuttaa siltä, että meidän aikaisemmat urheiluselostuksemme ovat olleet asiantuntemuksella laadittuja, koska meitä vedetään hihasta jos jonkinlaisiin kisoihin.

Suven mentyä, syyskuun 26. p:nä pelattiin Kuusaan urheilupuistossa haasteviestijuoksu, johon PK seiskan ja arkkisalin toimihenkilöporukka oli haastanut muun Kymin paperitehtaan toimihenkilöporukan. Samaa sakkia, joka keväällä pelasi lentopalloa vahvistaakseen paperitehtaan yhteishenkeä. Nimittäin nuo muut. PK 7 ja sali kantoivat kortensa kekoon. Voitto heillä päälimmäisenä mielessä kummitteli, vihjasi ylimestari **Rauni Henttonen** PK 7:ltä.

Joukkueissa oli 12 henkeä ja kummassakin joukkueessa juoksi myös kaksi naishenkilöä, joka mainittakoon. Naiset juoksivat kaksi kertaa 400 m ja miehet kilometrin kymmeneen kertaan. PK 7 ja sali voittivat kuin voittivatkin. Aika oli 37.11,0. Muu porukka sai ajakseen 40.03,0. Miehistä oli kaikkein nopein **Rainer Sundström** 2.58,0 (PK 7) ja naisista **Riitta Mykrä** 1.17,0.

Edellisen lehden Tästä puhutaan-palstoilla on kuva parivuotisesta hirvestä. Useammalta taholta olemme saaneet kuulla, että se hirvi oli paljon kypsyneemmässä iässä.

Niin sanotun **asiantuntijan** paikka on niin ollen avoinna näillä palstoilla — tosin aluksi koeajalla.

susa

PK 7:n ja arkkisalin juoksujoukkue vas:lta seisomassa Jorma Latomäki, Aarno Teittinen, Veijo Sarkkinen, Leena Heimonen, Martti Laitinen, Tuula Nieminen, Eero Eriksson ja Taisto Siitari, edessä Jari Kujala, Rainer Sundström, Rauni Henttonen ja Leo Raussi.

Koko muun Kymin paperitehtaan joukkue vas:lta seisomassa Magnus Diesen, Arto Ala-Outinen, Holger Lassenius, Peter Löfgren, Markku Lappalainen, Martti Salonen, Martti Sipilä ja Keijo Kaartinen, edessä Reijo Luomala, Kari Siren, Tarja Paasonen, Riitta Mykrä ja Juhani Salakka.

Pitkäaikaisesti palvelleita

Merkkaaja Vilho Kansikas Kymin paperitehtaalta vastaanotti yhtiön 50-vuotisansiomerkkin puolivuosisataa kestäneen ansiokkaan palveluksensa johdosta. Tehdaspäällikkö Lennart Gräsbeck kiitti häntä yhtiön puolesta ja rva Gräsbeck (vas.) kiinnitti merkin hänen rintaansa. Keskellä rva Kansikas.

Cyrill von Graevenitz

Jaakko Tirkkonen

KUUSANKOSKI

VILHO KANSIKAS

merkkaaja Kymin paperitehtaalta tuli 10. 9. olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 25. 6. 1910 Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1924. Kymin paperitehtaalle hän siirtyi 1927. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 50-vuotisansiomerkkin tehdaspäällikkö Lennart Gräsbeckin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

CYRILL von GRAEVENITZ

yhtiön voimapäällikkö tuli 10. 9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän

on syntynyt 4. 9. 1909 Pietarissa ja tuli yhtiön palvelukseen 1934. Tämän jälkeen hän työskenteli sähköinsinöörinä sekä Voikkaalla että Kymintehaalla. Sähköosaston päälliköksi ja yhtiön sähkövoimapäälliköksi hänet nimitettiin 1955 ja yhtiön voimapäälliköksi 1970. Eläkkeelle hän siirtyi 30. 9. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin johtaja Antti Örmälän kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

JAAKKO TIRKKONEN

päivämestari klooritehtaalta tuli 8. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 20. 3. 1917 Iitissä. Yh-

tiön palvelukseen hän tuli 1934. Klooritehtaalle hän siirtyi. 1969. Päivämestariksi hänet nimitettiin 1974. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin tehdaspäällikkö Holger Hoilstenin kiittäessä häntä ansiokkaasta palveluksesta.

UNTO TÄHTINEN

pullontäyttäjä Voikkaan kemian tehtaalta tuli 17. 9. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 28. 9. 1916 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1933. Sen jälkeen hän työskenteli Voikkaan paperitehtaalla v:een 1944, jolloin siirtyi nykyiselle osastolleen.

Merkkipäiviä

KUUSANKOSKI

ONNI LEPPÄRANTA

peroksidin liuottaja klooritehtaalta täyttää 60 vuotta 20. 11. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1933 Kymin ulkotyöosastolle. Työskenneltyään välillä Kymin paperitehtaalla hän siirtyi klooritehtaalle 1939 kloorikalkin valmistajaksi. Tämän jälkeen hän työskenteli jälleen Kymin paperitehtaalla ja voimalaitoksella, kunnes 1941 siirtyi takaisin klooritehtaalle suodatinmieheksi. Nykyisessä

tehtävässään hän on toiminut v:sta 1960 lähtien.

KAISA LAINE

käytöntarkkailija klooritehtaalta täyttää 60 vuotta 21. 11. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen klooritehtaan käyttölaboratorioon hän tuli 1951 ja on siitä lähtien työskennellyt samassa tehtävässä.

KAUKO KAINULAINEN

paalaja Kymin sellutehtaalta täyttää 60 vuotta 25. 11. Ensi kerran yhtiön pal-

velukseen hän tuli 1932 Kymin ulkotyöosastolle. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1936 toimien erilaisissa tehtävissä mm. Kymin sellutehtaalla ja rakennusosastolla. Takaisin Kymin sellutehtaalle nykyiseen tehtävänsä hän tuli 1964.

KALLE HONKANEN

voitelija Kymin sellutehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 60 vuotta 2. 12. Yhtiön palvelukseen Eerolan kartanoon hän tuli 1928, josta siirtyi myöhemmin Keltin voimalaitokselle. Yhtä-

**Olavi
Apajasaari**

**Niilo
Soramäki**

**Antti
Salo**

**Arvo
Rintala**

**Harry
Elmén**

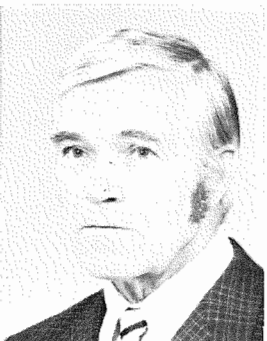
**Kaarlo
Koskinen**

**Pentti
Nikander**

**Reino
Koskinen**

**Niilo
Tuomela**

**Lauri
Passi**

jaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1939 työskennellen mm. Kymin ulkotyöosastolla, voimalaitoksen rakennustyömaalla ja klooritehtaalla. Kymin sellutehtaalle hän siirtyi 1948. Nykyiseen tehtäväänsä hänet nimitettiin 1954.

OLAVI APAJASAARI

MP-massamies Kuusanniemen sellutehtaan kuitupakkausosastolta täyttää 60 vuotta 3. 12. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1960 rakennusosastolle. Sen jälkeen hän työskenteli karbiditehtaalla kunnes 1969 siirtyi Kuusanniemen sellutehtaalle. Hänen vapaa-ajan harrastuksinaan ovat kalastus ja omakotitalon hoito.

ANTTI SALO

1. valkaisuosa Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 60 vuotta 9. 12. Hän on syntynyt Lappeella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1932 Kymin korjauspaikalle. Työskennellyään eri osastoilla, mm. Kymin sellutehtaalla hän 1964 siirtyi Kuusanniemen sellutehtaalle.

HARRY ELMÉN

huoltomestari Kymin höyryvoimalaitokselta täyttää 50 vuotta 21. 11. Hän on syntynyt Kemiöllä ja tuli yhtiön palvelukseen vuoromestariksi Kymin höyryvoimalaitokselle 1962. Varavuoromestariksi hänet nimitettiin 1970 ja nykyiseen tehtäväänsä 1972.

ANTTI KOUSA

2. keittäjä Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 50 vuotta 23. 11. Hän on syntynyt Jaalassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1960. Työskennellyään eri osastoilla, mm. Voikkaan sellutehtaalla hän 1963 siirtyi Kuusanniemen sellutehtaalle.

PENTTI NIEMI

putkiseppä metallikorjaamolta täyttää 50 vuotta 1. 12.

MARIA NURMINEN

rakennustyöntekijä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 4. 12.

OIVA YRJÖLÄ

trukinkuljettaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 8. 12. Hän on syntynyt Eilimäellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1950 Kymin ulkotyöosastolle. Kuljetusosastolle hän siirtyi 1971.

KALEVI LEPPÄ

asentaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 15. 12. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen 1941 putkiseppänä oppilaaksi korjauspajalle. Sen jälkeen hän työskenteli mm. kuljetus- ja raitiotieosastoilla. Asentajaksi kuljetusosastolle hän tuli 1958. Hänen harrastuksiaan ovat kalastus ja metsästys.

GÖSTA SEIVILÄ

2. jätteiden käsittelijä Kuusanniemen sellutehtaalta täyttää 50 vuotta 16. 12. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1949 rakennusosastolle ja on sen jälkeen työskennellyt eri osastoilla, mm. Voikkaan puuhiomolla. Kuusanniemen sellutehtaalle hän tuli 1971.

PENTTI NIKANDER

ylimestari voimaosastolta täyttää 50 vuotta 17. 12. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran 1940. Käytyään välillä keskikoulun hän tuli harjoittelijaksi Voikkaan korjauspajalle 1945. Seuraavana vuonna hän siirtyi Voikkaan sähköosastolle. Teknikoksi hän valmistui Helsingin Teknillisestä koulusta 1951, jonka jälkeen hän tuli mestariksi Kymmin sähköosastolle. Voimaosaston ylimestariksi hänet nimitettiin 1971. Hän kuuluu Pohjois-Kymenlaakson Sähkötekniikoihin ollen sen perustajajäsen. Alussa hän toimi kolme vuotta sen johtokunnan jäsenenä, josta kaksi vuotta varainhoitajana.

PENTTI ÄYRÄVÄINEN

purkaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 21. 12. Hän on syntynyt Säkkijärvellä ja tuli yhtiön palvelukseen 1950.

HALLA

PER ERIK TORSTENSSON

sahateknikko jalostustehtaalta täyttää 60 vuotta 16. 12. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen jalostustehtaalle työnjohtajaksi hän tuli 1945. Työsuunnittelijaksi hän siirtyi 1947. Hänen harrastuksiinsa kuuluvat liikunta ja kalastus.

JUANKOSKI

NIILO TUOMELA

sähköasentaja täyttää 60 vuotta 25. 12. Yhtiön palvelukseen sähkökorjaamolle

hän tuli 1951. Hänen harrastuksenaan on kuntoliikunta.

HEINOLA

NIILO SORAMÄKI

piirustusten tarkastaja täyttää 60 vuotta 30.11. Hän on syntynyt Tammisaarella. Konepajakoulun hän suoritti Lohjalla 1930—1933. Sen jälkeen hän toimi mm. Oy Laivateollisuus Ab:n palveluksessa. Högforsin valimoon Karkkilaan hän tuli 1954 ja Heinolan tehtaalle vastaperustetun kattilatehtaan ylityönjohtajaksi hän siirtyi 1955. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1970. Työnsä ohella hän toimii ammattikurssien levytötekniikan aineopettajana. Hän on osallistunut myös järjestötoimintaan ollen 1957—1960 Heinolan paikallisen Teknisten yhdistyksen puheenjohtajana ja useita vuosia sen johtokunnan jäsenenä. Hänen harrastuksiinsa kuuluu kuntoliikunta.

KARKKILA

ARVO RINTALA

levyseppä-hitsaaja täyttää 60 vuotta 24. 12. Hän on syntynyt Karijoella ja tuli yhtiön palvelukseen 1937. Nykyiseen tehtäväänsä hän tuli 1953. Hän kuuluu Karkkilan tehtaan tuotantokomiteaan ja toimii myös tehtaan varapääluottamusmiehenä. Hän kuuluu myös keskusturvallisuustoimikuntaan. Kunnallisissa luottamustehtävissä hän on toiminut 30 vuoden ajan, ammatillisen paikallisyjärjestön puheenjohtajana v:sta 1966 ja metalliammattiosaston puheenjohtajana 1970—1974.

KAARLO KOSKINEN

pakkaaja täyttää 60 vuotta 29. 12. Hän on syntynyt Pyhäjärvellä (Ul.) Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1949 toimien ensin emalilaitoksella.

REINO KOSKINEN

lämmittäjä täyttää 50 vuotta 9. 11. Hän on syntynyt Lopella. Yhtäjaksoisesti yhtiön palveluksessa hän on ollut v:sta 1949. Hänen harrastuksiaan ovat kalastus ja metsästys.

LAURI PASSI

käsinkaavaaja täyttää 50 vuotta 11. 12. Hän on syntynyt Peräseinäjoella. Yhtiön palvelukseen metallikaavaamoon hän tuli 1967. Hänen harrastuksiaan ovat suunnistus, hiihto ja kuntoliikunta.

Kauko Laakso

Ann-Mari Davidsson

KAUKO LAAKSO

kirvesmies täyttää 60 vuotta 29. 12. Hän on syntynyt Pyhäjärvellä (Ul.). Yhtiön palvelukseen nykyiselle osastolleen hän tuli 1953.

PORVOO

ANN-MARI DAVIDSSON

siivooja täytti 50 vuotta 28. 10.

Manan majoille

Elokuun 8 p:nä kuoli vaikean sairauden murtamana valkaisu Mauno Kirjalainen Voikkaan puuhiomolta. Hän oli syntynyt 5. 1. 1940 Mikkelin maalaiskunnassa ja oli yhtiön palveluksessa v:sta 1955. Häntä jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja kaksi poikaa.